

YRITYSMUODON MUUTOS – KOHTI SUKUPOLVENVAIHDOSTA

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö

Liiketalous

Kevät 2016

Emma Kuusinen

Tekijä	Emma Kuusinen	Vuosi 2016
Työn nimi	Yritysmuodon muutos – kohti sukupolven vaihdosta	

TIIVISTELMÄ

Työn toimeksiantajana toimii maanrakennusalalla toimiva kommandiit-
tiyritys. Työn tavoitteena on selvittää, voiko toimeksiantajayritys muuttaa
yritysmuotonsa osakeyhtiöksi veroseuraamuksetta, ja jos voi niin miten.
Työssä pyritään selvittämään, mitä asioita yritysmuodon muutoksessa tu-
lee ottaa huomioon, jotta veroseuraamuksilta vältytään. Näkökulmaa työ-
hön tuo toimeksiantajalla mahdollisesti edessä oleva sukupolvenvaihdos.
Yritysmuodon muutoksen tarvetta kartoitetaan myös sukupolvenvaihdok-
sen näkökulmasta.

Teoreettinen viitekehys on koottu yritysmuodon muutosta käsittelevästä
lainsäädännöstä, verohallinnon ohjeista ja alan kirjallisuudesta. Työssä on
kerrottu myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuksista, jotka liittyvät
aiheeseen. Työ on tapaustutkimus ja työn laskelmat on laskettu toimek-
siantajayrityksen tilinpäätökseen perustuen. Yrittäjän haastatteluja on käy-
tetty työn empiirisessä osassa laskelmien tukena.

Työn tulokset perustuvat laskettuihin laskelmiin. Laskelmiin perustuen
yritysmuodon muutos ei ole tuloverotuksellisesti kannattavaa vuoden 2015
tilinpäätöksen perusteella ja niillä tulo-osuuksilla joita yrityksestä nostet-
tiin vuonna 2015. Yritysmuodon muutos olisi kuitenkin järkevää, jos ve-
rovapaat yksityisnostot jätetään huomiotta. Sukupolvenvaihdoksen kannal-
ta yritysmuodon muutos olisi järkevää, varsinkin jos otetaan huomioon
yritystoimintaan liittyvät vastuut.

Avainsanat Yritysmuodon muutos, sukupolvenvaihdos, toimintamuodon muutos

Sivut 31 s. + liitteet 3 s.

Author	Emma Kuusinen	Year 2016
Subject of Bachelor's thesis	Change of corporate form - towards a generational change	

ABSTRACT

The client of this thesis is a limited partnership company operating in the construction industry. The aim is to determine whether the company can change the company form into a limited liability company without any resulting tax consequences, and, if so, how this would be possible. The thesis aims to find out what issues should be taken into account when changing the company form in order to avoid tax consequences. Transferring the company to the next generation gives perspective to the thesis as the client might face that in the future. The need for a change of the legal form is also explored from the perspective of the generation change.

The theoretical part is based on relevant literature on the legislation concerning the enterprise transformation and the tax administration guidelines. The thesis also discusses the solutions of the Supreme Administrative Court related to the topic. The thesis is a case study and the calculations are based on the financial statements of the client company. The entrepreneur interviews have been used as support to calculations in the empirical part of the thesis.

The results of the thesis are based on the calculations and it can be stated that the change in the corporate form is not valid when it comes to income tax. Calculations are based on the 2015 financial statements. The change of the company's legal form, however, would make sense, if tax-free private withdrawals are ignored. From the perspective of the generation change, the change in the company form would be sensible, especially if business-related responsibilities are taken into account.

Keywords Change of legal form, generation change, Change of operation form

Pages 31 p. + appendices 3 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Aihe ja tavoitteet	1
1.2	Menetelmät.....	2
2	KOMMANDIITTIYHTIÖSTÄ OSAKEYHTIÖKSI.....	4
2.1	Jatkuvuus ja identiteetti	4
2.2	Kirjanpito yritysmuodon muutoksessa	6
2.2.1	Kommandiittiyhtiön kirjanpito yritysmuodon muutoksessa	6
2.2.2	Osakeyhtiön kirjanpito yritysmuodon muutoksessa.....	7
2.3	Hallinto yritysmuodon muutoksessa	8
2.3.1	Kommandiittiyhtiön hallinto yritysmuodon muutoksessa.....	8
2.3.2	Osakeyhtiön hallinto yritysmuodon muutoksessa	9
2.4	Tuloverotus yritysmuodon muutoksessa	9
2.4.1	Tuloverotus kommandiittiyhtiön yhtiömiehenä	11
2.4.2	Tuloverotus osakeyhtiön osakkaana.....	12
3	YRITYSMUODON MUUTOS TOIMEKSIANTAJAYRITYKSESSÄ	14
3.1	Toimeksiantajayrityksen kirjanpito yritysmuodon muutoksessa	14
3.2	Toimeksiantajayrityksen hallinto yritysmuodon muutoksessa	15
3.3	Toimeksiantajayrityksen tuloverotus	16
3.3.1	Tuloverotus toimeksiantajayrityksen ollessa kommandiittiyhtiö	17
3.3.2	Tuloverotus toimeksiantajayrityksen ollessa osakeyhtiö	20
4	YRITYSMUOTO SUKUPOLVENVAIHDOKSESSA.....	23
4.1	Osake- tai yhtiöosuudenkauppa	23
4.2	Liiketoimintakauppa.....	24
4.3	Osakeyhtiön omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen.....	25
4.4	Pääoman palauttaminen.....	25
4.5	Sukupolvenvaihdos toimeksiantajayrityksessä	26
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
	LÄHTEET	32

Liite 1 Tilinpäätös 2015

Liite 2 Toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen teemahaastattelurunko

1 JOHDANTO

Toimeksiantajana tässä työssä toimii maanrakennusyritys joka työllistää tällä hetkellä seitsemän henkilöä, ja se toimii Kanta-Hämeessä sekä Uudellamaalla. Yritystoiminta on kasvanut viime vuosina ja liikevaihto oli vuonna 2015 lähes 700 000 euroa. Yrittäjä on alkanut jo muutama vuosi sitten miettimään, olisiko yritysmuodon muutos tuloverotuksellisesti järkevää. Lisäksi toimeksiantaja yrityksen vastuunalaista yhtiömiestä kiinnostaa, onko yritysmuodolla vaikutusta mahdollisesti edessä olevaan sukupolven vaihdokseen. (Toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Sukupolvenvaihdos on tullut ajankohtaiseksi yrittäjän lähestyessä eläkeikää ja perheen pojan saatua alan koulutuksen. Toiminnan kasvettua ja sukupolven vaihdoksen lähestyessä yrittäjä on pohtinut yrityksen muuttamista kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi sekä sitä, olisiko yritysmuodon muutos järkevää tehdä ennen sukupolven vaihdosta. (Toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Yritysmuodon muuttaminen ennen sukupolven vaihdosta voi olla viisasta, sillä yritysmuoto voi vaikuttaa sukupolvenvaihdostilanteessa esimerkiksi veroseuraamuksiin. Sukupolven vaihdos on tällä hetkellä Suomessa yleistä ja valtakunnallisen omistajanvaihdosbarometrin mukaan iso osa yrittäjistä jää lähivuosina eläkkeelle. Barometrin mukaan eläköityvistä yrittäjistä lähes neljännes uskoo löytävänsä lähisuvusta yritykselle jatkajan. (Sukupolven vaihdoksen verotus 2015; Valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri 2015.)

Tarve tälle työlle lähti toimeksiantajayrityksen vastuunalaisesta yhtiömiehestä. Työtä suunnitellessamme kartoitimme toimeksiantajan tarpeita ja asioita, joista toimeksiantaja koki tarvitsevansa eniten tietoa. Näiden tietojen perusteella aihetta on rajattu juuri toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen tarpeisiin sopivaksi. Tästä syystä myös esimerkiksi verotus on laskettu juuri vastuunalaisen yhtiömiehen näkökulmasta. Lisäksi, aihe on rajattu niin, että yritysmuodon muutos on vaihe yrityksen elinkaareissa kohti sukupolvenvaihdosta.

1.1 Aihe ja tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, voiko toimeksiantaja yritys tehdä yritysmuodon muutoksen veroseuraamuksetta ja jos voi, niin miten. Työssä pyritään kartoittamaan, mitä asioita yritysmuodon muutoksesta tulee ottaa huomiin. Lisäksi selvitetään mitä yritysmuodon muutoksesta seuraa, ja miten yritysmuoto vaikuttaa sukupolven vaihdokseen. Kysymykset, joihin työssä pyritään vastaamaan, ovat:

- Mitä kommandiittiyhtiön muuttamisessa osakeyhtiöksi tulee huomioida?
- Miten yritysmuoto vaikuttaa mahdollisesti edessä olevaan sukupolvenvaihdokseen?

Toimeksiantaja nimeää suureksi tekijäksi halulle muuttaa yritysmuotoa kasvun ja laajentumisen. Erityisesti toimeksiantajaa kiinnostaa muutoksen vaikutus hänen henkilökohtaiseen tuloverotukseen ja se, miten muutoksen suorilta veroseuraamuksilta voidaan välttyä. Toinen seikka, miksi toimeksiantajayritys on kiinnostunut yritysmuodon muutoksesta, on lähivuosina mahdollisesti edessä oleva sukupolvenvaihdos. Yrittäjää mietityttää myös, miten yritysmuoto vaikuttaa sukupolven vaihdokseen.

Työn pääpaino on yritysmuodon muutoksessa, ja sukupolvenvaihdos ei ole yhtä suuressa roolissa. Syy tälle on se, että yritysmuodon muutos on tällä hetkellä ajankohtaisempi toimeksiantajalle kuin sukupolvenvaihdos. Lisäksi yritysmuodon muutos olisi nyt ajankohtainen toimeksiantajayritykselle, vaikkei sukupolvenvaihdosta koskaan tulisikaan. Sukupolvenvaihdos tuo työlle vain näkökulmaa ja käyttötarkoitusta tulevaisuudessa. Näistä syistä yritysmuodon muutos käydään läpi perusteellisemmin.

1.2 Menetelmät

Työ suoritetaan kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Laadulliselle tutkimukselle ominaista on kokonaisvaltaisuus. Kokonaisvaltaisuus sopii tähän työhön hyvin, sillä työssä pyritään luomaan yrittäjälle kokonaisvaltaisesti kuva yritysmuodon muutokseen liittyvistä asioista. Kvalitatiivisille tutkimuksille on ominaista myös se, etteivät tulokset ole välttämättä yleistettävissä. Tämä työ on tapaustutkimus ja tässä työssä keskitytään juuri toimeksiantajayritykseen eikä työllä ei pyritä saavuttamaan yleistettävää tietoa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 134–135).

Tapaustutkimuksessa pyritään analysoimaan jotain tiettyä nykyistä tapahtumaan tai toimintaa. Tällaisissa tutkimuksissa tutkitaan yleensä jotain tiettyä ryhmää, laitosta tai yhteisöä. Pyrkimyksenä on saada kokonaisvaltainen, seikkaperäinen ja tarkka kuvaus tutkimuksen kohteesta. Tämä työ täyttää hyvin tapaustutkimuksen yleiset piirteet, sillä tavoitteena on porautua syvälle tiettyyn yhteisöön ja tutkittavaan aiheeseen. (Case-tutkimus n.d.)

Työ sisältää teoreettisen viitekehyksen, joka kootaan laeista, alan kirjallisuudesta ja Internet-lähteistä. Sen lisäksi työssä on empiriaa ja lopuksi tuloksen kootaan yhteenvedo-osuudessa. Empiirisessä osassa aineistona käytetään yrityksen tilinpäätöstä ja yrittäjän haastatteluja. Haastattelu on yleinen tutkimusmenetelmä kvalitatiivisissa tutkimuksissa, sillä se antaa syvällistä tietoa aiheesta ja on menetelmänä joustava. Tässä työssä haastattelua on käytetty laskelmien tukena ja aiheen rajauksessa. (Hirsjärvi ym. 2009, 205–208.)

Teoreettisessa viitekehyksessä käydään läpi yritysmuodon muutokseen liittyvien lakien säännöksiä, kuten tuloverolakia. Yritysmuodon muutoksen seurauksiin liittyvä tietoperusta käsitellään kirjanpidon, hallinnon ja tuloverotuksen kautta. Se, miten yritysmuoto vaikuttaa sukupolven vaihdokseen selvitetään perehtymällä lainsäädäntöön, esimerkiksi lakiin verotusmenettelystä sekä kirjallisuuteen ja Internet-lähteisiin.

Empiirisessä osassa käydään konkreettisesti läpi voiko toimeksiantaja yritys muuttaa yritysmuotoaan veroseuraamuksetta ja miten se tehdään. Yritysmuodon muutoksen seuraukset käsitellään kirjanpidon, hallinnon ja tuloverotuksen näkökulmista sekä lasketaan tilipäätöksen avulla miten tuloverotus muuttuu. Laskelmat perustuvat yrityksen viimeisimpään tilinpäätökseen, joka on vuodelta 2015. Empiirisessä osassa perehdytään myös siihen, miten toimeksiantajayritys voisi suorittaa sukupolvenvaihdoksen niin, että se tulisi edulliseksi kaikille osapuolille.

2 KOMMANDIITTIYHTIÖSTÄ OSAKEYHTIÖKSI

Kommandiittiyhtiö voidaan muuttaa osakeyhtiöksi yhtiömiesten päätöksellä. Muutos edellyttää kuitenkin kaikkien yhtiömiesten yksimielisyyttä, myös äänettömien yhtiömiesten. Yhtiömuodon muutoksesta sovitaan samalla tavalla kuin yhtiösopimuksen muuttamisesta ja muutos jäljittelee osittain osakeyhtiön perustamista. (Immonen 2014, 449–450.)

Yritysmuoto vaikuttaa laajasti yrityksen toimintaan ja esimerkiksi yrityksen verotukseen. Yritysmuodoilla on myös kirjanpidollisia eroja, esimerkiksi kommandiittiyhtiön kirjanpidossa voi olla sellaisia kirjauksia, joita ei osakeyhtiön kirjanpidossa voi olla. Kommandiittiyhtiö ei ole erillinen verovelvollinen, toisin kuin osakeyhtiö. Myös hallinnossa on eroja, sillä kommandiittiyhtiön yhtiömiehillä on henkilökohtainen vastuu yhtiön veloista kun taas osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen. Lisäksi osakeyhtiöllä tulee olla osakeyhtiölain (624/2006) mukaan myös yhtiökokous ja hallitus. Kommandiittiyhtiöllä ei ole osakeyhtiön tapaan pakollisia toimielimiä (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö, 2016; Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta, 2016; Kommandiittiyhtiö 2016.)

Yritysmuodon muutoksessa kommandiittiyhtiön tilikausi ja verovuosi päättyvät osakeyhtiöksi muuttamisen kaupparekisterimerkintää edeltävänä päivänä. Yrityksen on siis tehtävä kyseiseltä ajalta tilinpäätös ja veroilmoitus. Yritysmuotoa on mahdollista muuttaa ilman välittömiä veroseuraamuksia. Oletuksena veroseuraamuksettomalle yritysmuodon muutokselle on yrityksen toiminnan jatkuvuus ja identiteetin säilyvyys. Verotukseen liittyvät seikat ovat kuitenkin monimutkaisia ja koska hallinnossa ja kirjanpidossa tapahtuu myös muutoksia, on hyvä varata yhtiömuodon muutokselle aikaa. (Kukkonen & Walden 2015; Yritysmuodon muutos 2016.)

Toimintamuodon muutoksessa on huomioitava myös varainsiirtovero. Varain siirtoveroa suoritetaan yleensä aina kiinteistön ja arvopaperin luovutuksessa. Varainsiirtoveroa on usein suoritettava myös toimintamuodon muutoksessa, vaikka toimintamuodon muutokseen liittyviä tuloverolain (1535/1992) 24 § säädöksiä noudatettaisiinkin. Varainsiirtoverolaissa (931/1992) on kuitenkin poikkeus edellä mainittuun pääsääntöön. Lain mukaan kiinteistöä siirtäessä toimintaa jatkavalle yhteisölle ei varainsiirtoveroa tarvitse suorittaa, sillä kyseessä ei ole omistajanvaihdos.

2.1 Jatkuvuus ja identiteetti

Tuloverolaki (1535/1992) edellyttää jatkuvuuden periaatteen noudattamista, jotta veroseuraamuksilta säilyttäisiin yritysmuodon muutoksessa. Sen noudattamiseksi tulee yhtiön varat ja velat merkitä perustettavan yhtiön kirjanpitoon saman määräisinä kuin ne olivat osakeyhtiöksi muutettavan yhtiön kirjanpidossa. Esimerkiksi poistamattomia hankintamenoja ei voida näin ollen korottaa eikä uusia omaisuususeriä aktivoida muutoksen yhteydessä. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Tuloverolain (1535/1992) 24§ mukaan jatkuvuuden lisäksi on yhtiön säilytettävä myös identiteetti. Identiteetin säilytys tarkoittaa sitä, että myös yritysmuodon muutoksen jälkeen yritystä voidaan pitää samana yrityksenä. Identiteetin säilymiselle on kolme edellytystä. Ensimmäinen on se, että yritystoiminnan tulee jatkua samanlaisena perustettavassa osakeyhtiössä. Toinen on se, että yritystoimintaan liittyvä omaisuus ja velat siirtyvät perustettavalle yhtiölle. Viimeinen edellytys identiteetin säilymiselle tuloverolain mukaan on se, että omistussuhteet säilyvät pääosin samanlaisina. (TVL 1535/1992 4:24 §.)

Korkeimmalla hallinto-oikeudella on ratkaisuja identiteetin säilyttämisestä. Esimerkiksi ratkaisussa 1865/1973 identiteetin säilyminen ei toteutunut, yrittäjän jätettyä puolet vaihto- ja käyttöomaisuudestaan siirtämättä uuteen yritykseen. Ratkaisussa ei kuitenkaan oteta kantaa siihen, kuinka suurelta osin varojen ja velkojen tulee siirtyä, jotta identiteetin katsotaan säilyvän. (KHO 1865/1973.)

Kommandiittiyhtiön yritysmuodon muutoksessa yhtiöön ei voida ottaa uusia osakkeenomistajia. Uusia osakkaita yhtiöön voidaan ottaa joko ennen muutosta tai sen jälkeen, osakepääomaa korottamalla. Kaikkien yhtiömiesten ei kuitenkaan tarvitse tulla osakeyhtiöön osakkeenomistajiksi. (Kukkonen & Walden 2015.)

Edellisten vuosien tappioiden vähennysoikeus kuitenkin menetetään, jos yli 50 prosenttia yhtiön osuuksista vaihtaa omistajaa yritysmuodon muutoksen yhteydessä. Osakeyhtiön verotuksessa vahvistetut tappiot voidaan muussa tapauksessa vähentää seuraavan 10 verovuoden aikana, kun tuloa alkaa syntyä. (Kukkonen & Walden 2015; Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2015.)

Tuloverolain kannalta kommandiittiyhtiö ei purkaudu verotuksessa muuttuessaan osakeyhtiöksi, jos varat ja velat siirtyvät samoissa arvoissa. Tuloverolaki edellyttää jatkuvuuden periaatteen noudattamista niin kirjanpidossa kuin verotuksessakin. Verotuksessa jatkuvuuden periaatteen noudattaminen tarkoittaa sitä, että yrityksen varat ja velat on siirrettävä nimenomaan saman tulolähteen varoiksi ja veloiksi saman määräisinä kuin ne olivat ennen muutostakin. (TVL 1535/1992 24§; Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Jos jatkuvuuden ja identiteetin periaatteiden ei voida katsoa toteutuneen, purkautuu yritys verotuksessa. Tämä tarkoittaa sitä, että yksityiskäyttöönottoon liittyviä säännöksiä. Tällöin siirtyneiden omaisuuserien luovutushinnaksi katsotaan etuuden tai oikeuden alkuperäinen hankintameno tai sitä alempi todennäköinen luovutushinta. Tämä taas tarkoittaa sitä, että poistot jotka on tehty siirtyneistä käyttöomaisuudesta palautuvat verotettavaksi tuloksi, jos todennäköinen luovutushinta ylittää verotuksessa poistamattoman hankintamenon. Lisäksi henkilöyhtiöissä katsotaan yrityksen purkaantuessa verotuksessa, että jos purkaantumisen yhteydessä yhtiömiehelle siirtyy rakennus, rakennelma, kiinteistö, arvopaperi tai oikeus luovutushinnaksi katsotaan todennäköinen luovutushinta. Tästä seuraa se, että

myös käyvän arvon ja tasearvon ero saattaa tuloutua. (Yrityksen identtisyys toimintamuodon muutoksessa.)

2.2 Kirjanpito yritysmuodon muutoksessa

Yrityksen tilikausi päättyy toimintamuodon muutoksessa osakeyhtiön rekisteröimistä edeltävään päivään. Yrityksen on tehtävä myös tilinpäätös tilikauden alusta osakeyhtiön rekisteröintiä edeltävään päivään asti. Myös tilintarkastajan lausunto on hankittava yritysmuodon muutoksesta. Jotta muutos voidaan rekisteröidä, tulee osakeyhtiön osakepääoman olla osakeyhtiölain mukaisesti yksityisellä osakeyhtiöllä 2 500 euroa ja julkisella osakeyhtiöllä 80 000 euroa. (Yritysmuodon muutos 2016; Immonen 2014, 450.)

Kun kommandiittiyhtiö muutetaan osakeyhtiöksi, konvertoidaan yrityksen oma pääoma osakepääomaksi. Muita varoja tähän ei voida käyttää, joten yrityksen oman pääoman tulisi olla vähintään osakepääoman verran. Koko omaa pääomaa ei kuitenkaan tarvitse tähän käyttää, vaan omaa pääomaa voidaan siirtää myös vapaaseen pääomaan. Jos taseen oma pääoma ei ole riittävä, voidaan taseen varat arvostaa käypään arvoon ja näin arvioida oman pääoman riittävyyttä. (Immonen 2014, 450.)

Yritysmuodon muutoksessa tulee muistaa, että osakeyhtiön ja kommandiittiyhtiön kirjanpidossa on eroja. Kommandiittiyhtiön kirjanpidossa voi olla vapaaehtoisia varauksia, esimerkiksi toimintavaraus. Kommandiittiyhtiön kirjanpidossa on myös mitä luultavimmin yksityisnostoja yhtiömiehen pääomasta. Toimintavarausta tai yksityisnostoja ei osakeyhtiönkirjanpidossa voi olla. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

2.2.1 Kommandiittiyhtiön kirjanpito yritysmuodon muutoksessa

Kommandiittiyhtiö on kirjanpitovelvollinen. Yritystä verotetaan kirjanpidon perusteella, ja siksi ne ovat samansuuntaisia. Tulee kuitenkin muistaa, etteivät kirjanpito ja verotus ole sama asia, vaan ne voivat myös poiketa toisistaan. Kirjanpidontulos ei välttämättä ole sama kuin yrityksen verotettava tulos. Kirjanpidosta myös omistaja itse saa tärkeää tietoa yrityksestään. Kirjanpidon poistot eivät välttämättä myöskään ole elinkeinoverolain (360/1968) kanssa samansuuruiset, ja yritys voi tehdä siksi verotettavaan tulokseensa oikaisua, yli- tai alipoistojen kirjaamisella. (Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2016; Tomperi 2016, 196.)

Kommandiittiyhtiössä yhtiömies voi nostaa yrityksen tililtä rahaa omaan käyttöön. Tällaisia nostoja kutsutaan yksityisnostoiksi ja ne ovat yksi isoimmista eroista kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön välillä. Yksityisnostoissa yrityksen kassa pienenee mutta tulos ei laske noston takia. Yksityisnostot vaikuttavat kuitenkin yrityksen nettovarallisuuteen. Tällaisia nostoja ei voi olla osakeyhtiön kirjanpidossa lainkaan. Yksityisnostoja varten kommandiittiyhtiön kirjanpidossa on jokaiselle yhtiömiehelle oma yksityistili, jolle nostot kirjataan. (Tomperi 2016, 114; Yrityksen perustaminen 2014.)

Henkilöyhtiöllä voi olla kirjanpidossaan myös vapaaehtoisia varauksia. Tällainen varaus on esimerkiksi toimintavaraus. Toimintavaraus on vähennyskelpoinen kommandiittiyhtiön verotuksessa, jos purkamattomien toimintavarausten yhteissumma ei ylitä 30 prosenttia tilikauden päättymistä edeltäneiden maksettujen palkkojen määrästä. Toimintavaraus puretaan sen verovuoden tuotoksi, jona yritysmuoto muutetaan osakeyhtiöksi. Toimintavaraus tuloutuu verotuksessa, joten se on tuloutettava myös kirjanpidossa. Se ei siis lainkaan siirry osakeyhtiön taseeseen. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016; Kukkonen & Walden 2015; Tomperi 2016, 198.)

2.2.2 Osakeyhtiön kirjanpito yritysmuodon muutoksessa

Yksityisnostoja ei osakeyhtiöstä voi nostaa, ja usein juuri ennen muutosta henkilöyhtiöstä osakeyhtiöksi niitä kirjataan yrityksen kirjanpitoon. Jos yrityksessä ei ole likvidejä varoja yksityisoton nostoon ennen kuin yritys kirjataan kaupparekisteriin osakeyhtiöksi, kirjataan yksityisotot osakkaan saamiseksi henkilöyhtiöltä velkakirjauksena. Jos varoja on tarpeeksi, vähennetään yksityisotot yrityksen varoista. Yrityksen varat voivat siis riittää osakepääomaan ja velkojen kattamiseen, muttei yksityisottoon. Tällöin yritys on kuitenkin mahdollista rekisteröidä osakeyhtiöksi kaupparekisteriin. (Kukkonen & Walden 2015.)

Jos yrityksessä on voittovaroja nostamatta, mutta rahoitusomaisuutta ei ole tarpeeksi, voidaan nostamattomia voittovaroja vastaavan määrän verran kirjata velkaa yhtiöltä yhtiömiehelle. Tällaisessa tapauksessa yritys voi lyhentää velkaa yhtiömiehelle myös osakeyhtiöaikana, eikä sitä tulkita peiteltyksi osingonjaoksi. Näin on mahdollista saada verottomasti varoja myös osakeyhtiöstä. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Jotta yksityisotosta muodostunut saatava voidaan kirjata saamiseksi henkilöyhtiöltä, on yrityksellä oltava kirjaus hetkellä sellaisia varoja joita osakas voisi sieltä nostaa. Jos yrityksessä ei ole silloin sellaisia varoja, kun yksityisotto kirjataan saamiseksi, tulkitaan noston kohdistuvan sellaiseen tuloon joka mahdollisesti realisoituu vasta osakeyhtiöaikana. Näin ollen korko tai saatavan lyhennys kohdistuu osakeyhtiön varallisuuteen, ei kommandiittiyhtiön. Silloin korko tai saatava tulkitaan usein peiteltyksi osingonjaoksi. Varat joita yhtiömies ei voi kommandiittiyhtiöstä nostaa on esimerkiksi realisoimaton tulo. (Kukkonen & Walden 2015.)

Peitelty osinko tarkoittaa tilannetta, jossa osakeyhtiö antaa rahanarvoista etua osakkaan tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella ja tilanteessa on käytetty tavallisesta poikkeavaa hinnoittelua. Peitelty osingonjako tulee kyseeseen myös esimerkiksi silloin, kun yhtiö omia osakkeitaan hankkimalla pyrkii välttämään osingosta menevän veron. Suomalaisesta yrityksestä saadusta peiteltyä osinkoa verotetaan tuloverolain (1535/1992) 33d § mukaan 75 prosenttisesti ansiotulona, ja 25 prosentti peittelystä osingosta on verovapaata. (PerVL 378/1940 29 §.)

2.3 Hallinto yritysmuodon muutoksessa

Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä säättää niin, että päätös yritysmuodon muutoksesta on tehtävä samassa järjestyksessä kuin yhtiösopimuksen muutoskin. Yhtiösopimuksen muutokseen tarvitaan kaikkien yhtiömiesten suostumus, myös äänettömien. Vaikka vain vastuunalaisen yhtiömiesten on allekirjoitettava yritysmuodon muutosta koskevat asiakirjat, on äänettömien yhtiömiesten suostuttava muutokseen. (AKL 389/1988 1:4§; 8:3§)

Muutoksen yhteydessä on laadittava ja hyväksyttävä osakeyhtiölain mukainen yhtiöjärjestys. Muutosta koskevasta päätöksestä on laadittava asiakirja, johon yhtiöjärjestys liitetään. Yhtiöjärjestyksessä tulee mainita osakkeenomistajat sekä kullekin tulevien osakkeiden määrä. Kaikkien vastuunalaisten yhtiömiesten tulee allekirjoittaa asiakirja joka tulee myös päivät. (AKL 389/1988 8:3 §.)

Kun päätös yrityksen osakeyhtiöksi muuttamisesta on tehty ja edellä mainittu asiakirja laadittu yhtiömiesten tulee toimittaa yhtiökokoukselle kuuluvat vaalit. Vastuunalaisten yhtiömiesten on tehtävä kaupparekisteriin muutosilmoitus yhdessä osakeyhtiölle valitun hallituksen kanssa. Ilmoitukseen tulee liittää valitun hallituksen jäsenten nimet, toimitusjohtajan vakuutus varojen riittävydestä ja tilintarkastajan todistus. Kommandiittiyhtiö muuttuu osakeyhtiöksi, kun muutos merkitään kaupparekisteriin. Yrityksen y-tunnus säilyy muutoksessa samana. (AKL 389/1988 8:3 §; Immonen 2014, 450.)

2.3.1 Kommandiittiyhtiön hallinto yritysmuodon muutoksessa

Kommandiittiyhtiö syntyy rekisteröimisellä eikä sillä ole pakollisia toimielimiä. Suurin hallinnollinen ero, joka kommandiittiyhtiöllä on osakeyhtiöön verrattuna, on yhtiömiesten velkavastuu. Kommandiittiyhtiön vastuunalaiset yhtiömiehet ovat henkilökohtaisessa vastuussa yrityksen veloista. (Kommandiittiyhtiö, 2016.)

Kommandiittiyhtiössä myös uudet yhtiömiehet ovat vastuussa veloista, joita yrityksellä oli ennen kuin kyseinen yhtiömies on tullut yrityksen toimintaan mukaan vastuunalaisena yhtiömiehenä. Tästä syystä uusien yhtiömiesten mukaan tulo voi olla haastavaa henkilöyhtiöille. Myös sukupolvenvaihdot ovat henkilöyhtiöissä harvinaisia, vaikka toiminnan jatkaja olisi samaa perhettä kuin yritystoiminnasta luopujakin. (Lakari & Engblom 2016, 173.)

Yhtiömiesten velkavastuu muuttuu olennaisesti yrityksen muuttuessa osakeyhtiöksi, sillä osakkeenomistajilla ei ole henkilökohtaista velkavastuuta yrityksen veloista kommandiittiyhtiön yhtiömiesten tapaan. Kun muutos on merkitty kaupparekisteriin, yhtiön velkoihin sovelletaan osakeyhtiölain säädöksiä. Vanhat kommandiittiyhtiön velat siirtyvät osakeyhtiölle ja velkojilla on oikeus periä saatavansa samoilla ehdoilla osakeyhtiöltä kuin kommandiittiyhtiöltäkin. (Immonen 2014, 451.)

Yhtiömuutoksen myötä vastuunalaisilla yhtiömiehillä on kaksi mahdollisuutta velkavastuussaan. He voivat joko vapautua siitä tai olla vapautumatta. Yleensä vastuunalaiset yhtiömiehet eivät vapaudu aikaisempien velkojen velkavastuustaan, mutta se on kuitenkin mahdollista, jos velkoja antaa suostumuksen vastuusta vapautumiseen tai jos velkoja on passiivinen eikä reagoi tilanteeseen saamaansa kirjalliseen ilmoitukseen yhtiömuodon muutoksesta kolmen kuukauden sisällä ilmoituksen saamisesta. (Immonen 2014, 451.)

2.3.2 Osakeyhtiön hallinto yritysmuodon muutoksessa

Osakeyhtiö on erillinen oikeushenkilö. Ja kuten edelläkin jo todettiin, ei osakeyhtiön osakkeenomistajilla ole henkilökohtaista vastuuta yhtiön veloista. Osakeyhtiö syntyy, kun se rekisteröidään. Yritysmuodon muutos tilanteessa kommandiittiyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten velkavastuu yleensä säilyy yritysmuodon muutoksen jälkeenkin yrityksen aikaisempia velkoja kohtaan. (OYL 624/2002 1:2 §; Immonen 2014, 452.)

Osakeyhtiölle on määritetty pakollisia hallintoelimiä, toisin kuin kommandiittiyhtiölle. Sillä tulee vähintään olla yhtiökokous ja hallitus. Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin elin, jossa osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa. Yhtiökokous on osakkeenomistajan ainoa tapa osallistua päätöksen tekoon yhtiön asioissa. (Villa 2013, 256.)

Jokaiselle osakkeenomistajalla on oikeus osallistua yhtiökokoukseen, jos hänet on kirjattu osakasluetteloon tai hän on ilmoittanut saantonsa yhtiölle. Hallitukseen riittää yksi jäsen, mutta jos jäseniä on vähemmän kuin kolme, on valittava myös varajäsen. Yhtiökokous valitsee hallituksen, jollei yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. (OYL 624/2002 3:6 §; 6:8 §.)

Hallituksen tehtäviin kuuluu osakeyhtiön hallinnosta huolehtiminen ja yhtiön toiminnan asianmukaisuuden järjestäminen. Hallitus vastaa myös siitä että yhtiön kirjanpito ja varainhoito on järjestetty asianmukaisesti. Hallitus, tai sen jäsen ei saa noudattaa yhtiökokouksen, hallintoneuvoston tai hallituksen päätöstä, joka on osakeyhtiönlain tai yhtiön yhtiöjärjestyksen vastainen. Toimitusjohtaja on osakeyhtiölle vapaaehtoinen, mutta jos sellainen aiotaan valita, pitää sen ilmetä yrityksen perustamissopimuksesta ja valittu toimitusjohtaja tulee ilmoittaa myös kaupparekisteriin. (Osakeyhtiön hallinto ja toimielimet 2016; OYL 624/2002 6:2 §.)

Kaikilla osakeyhtiön osakkeilla on lähtökohtaisesti samanlaiset oikeudet. Toisinkin voidaan toimia, mutta osakkeiden eriarvoisuus tulee käydä ilmi yhtiöjärjestyksestä. Jos yhtiöjärjestykseen on niin merkitty, voi osakkeiden oikeudet ja velvollisuudet erota toisistaan. Nämä erot on tuotava julki yhtiöjärjestyksessä. (Tomperi 2014, 119; OYL 624/2002 3:1 §.)

2.4 Tuloverotus yritysmuodon muutoksessa

Yritysmuodon muutos vaikuttaa merkittävästi yrityksen tuloverotukseen. Osakeyhtiön ja kommandiittiyhtiön verotus poikkeavat toisistaan huomattavasti.

tavasti. Kuten aiemmin on jo todettu, suurin ero yritysmuotojen tuloverotuksessa on se, että osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen ja kommandiittiyhtiö ole. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2016.)

Jos edellä mainittu jatkuvuus ja identiteetti säilyvät, ei itse yritysmuodon muutos aiheuta välittömiä veroseuraamuksia. Paitsi, kun vapaaehtoiset varaukset tuloutuu yritysmuodon muutoksessa sekä lisäävät tulo-osuutta ja näin yhtiömiehen tulo-osuuteen kohdistuva tuloverotus on isompi. Toimintamuodon muutoksessa siirtyvistä kiinteistöistä ja arvopapereista on toimitettava varainsiirtovero, vaikka edellä mainittu jatkuvuus säilyisikin. Jos jatkuvuus ei toteudu tuloverolain (1535/1992) 24§ mukaan, kyseessä ei ole verotuksen mukaan yritysmuodon muutos. Silloin henkilöyhtiön katsotaan verotuksessa purkautuvan ja osakeyhtiöön sijoitettavat varat verotetaan apporttina, eli muuna kuin rahana sijoitettuna omaisuutena (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016).

Vähentämättä jääneet menot voidaan vähentää samalla lailla yritysmuodon muutoksen jälkeen, kuin ne olisi vähennetty ilman sitä. Poistamattomana hankintamenona pidetään samaa määrää osakeyhtiössä kuin aiemmassa yhtiössäkin. Poistamattomat hankintamenot määräytyvät nimenomaan aiemman yritysmuodon verotuksesta poistamattomien hankintamenojen mukaan, ei kirjanpidon. (TVL 1535/1992 24 §.)

Henkilöyhtiön verovuoden katsotaan päättyvän, kun osakeyhtiö merkitään kaupparekisteriin. Verovuosi katkeaa aina toimintamuodon muutoksessa, vaikka yritystä pidetäänkin yhä samana yrityksenä. Verotus muuttuu osakeyhtiön verotusta koskevien säädösten mukaiseksi kun yhtiömuodon muutos on merkitty kaupparekisteriin. Muutosta edeltävältä ajalta sovelletaan entisen yhtiömuodon säädöksiä. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Kuten aiemminkin on todettu, yrityksen kirjanpidollinen tulos ja verotettava tulo voivat erota toisistaan paljonkin. Yrityksen verotettava tulo saadaan yritysmuodosta riippumatta, kun yrityksen veronalaisista tuloista vähennetään vähennyskelpoiset menot ja muut vähennykset. Myös verovaapaat tulot vähennetään yrityksen kirjanpidon tuloksesta. (Tomperi 2016, 182.)

Tulolähteinä voi olla niin osake- kuin kommandiittiyhtiölläkin elinkeinotulolähde, maataloudentulolähde ja henkilökohtainen tulolähde. Tulolähteen tuloksen ollessa tappiollinen, vahvistetaan tappio juuri kyseisen tulolähteen tappioksi. Jos tulos on voitollinen, voidaan siitä vähentää kyseisen tulolähteen aiempien vuosien vahvistetut tappiot. Tämän vähennysoikeuden yritys voi menettää, jos yli puolet osuuksista vaihtaa omistajaa tappio vuoden aikana, kuten aiemminkin on jo todettu. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2016.)

2.4.1 Tuloverotus kommandiittiyhtiön yhtiömiehenä

Kommandiittiyhtiö luetaan verotuksessa elinkeinoyhtymäksi ja se ei ole erillinen verovelvollinen. Kommandiittiyhtiön tulolähteen tulos jaetaan verotuksessa yhtiömiehille verotettavaksi tulo-osuuksina niiden osuuksien mukaan, jotka yhtiömiehillä on yhtymän tuloon ja äänetönyhtiömies saa sijoitukselleen tuottoprosentin. Jos yhtymän tulos on tappiollinen, ei sitä siirretä yhtiömiehille vaan se vähennetään seuraavien vuosien tuloksesta. (TVL 1535/1992 16 §; Tuloverotus – avoin ja kommandiittiyhtiö 2016.)

Kommandiittiyhtiöllä elinkeinotoiminnan ja maatalouden tulolähteiden tulo-osuudet jaetaan pääoma- ja ansiotuloon. Henkilökohtaisen tulolähteen tulo on kokonaan pääomatuloa. Yhtiömiesten tulo-osuus jaetaan verotettavaksi kunkin henkilökohtaisessa verotuksessa. Jako pääoma- ja ansiotuloon tehdään edellisen vuoden nettovarallisuus osuuksien perusteella. (Tomperi 2014, 37; Tuloverotus 2016.)

Tulolähteen nettovarallisuus lasketaan niin, että tulolähteen velat vähennetään tulolähteen varoista. Varat arvostetaan pääsääntöisesti niin, että rahoitusomaisuus arvostetaan nimellisarvoon, vaihto-omaisuus hankintamenoonsa ja käyttöomaisuus hankintameno. Tähän lisätään 30 prosenttia verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista, ennakonpidätyksen alaisista palkoista. Näin saadaan pääomatulo-osuuden laskentaperuste. Kommandiittiyhtiössä nettovarallisuudelle tehdään vielä yhtiömiehittain määrätty oikaisu. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Tomperi 2016, 186.)

Tilanne, jossa oikaisua tehdään, on esimerkiksi silloin kun yhtiömies on käyttänyt yritykselle kuuluvaa asuntoa omana tai perheensä asuntona. Silloin asunnonarvo vähennetään kyseisen yhtiömiehen nettovarallisuudesta. Oikaisu tehdään myös silloin, jos vastuunalaisella yhtiömiehellä on yhtiöltä korollista velkaa yhtiöosuuden hankkimisesta. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus 2011.)

Yhtiömiehen tulot verotetaan pääomatulona ja ansiotulona, tai jompanakumpana. Tulo on kokonaan ansio tuloa, jos yrityksen nettovarallisuus on negatiivinen. Yhtiömiehen pääomatuloksi lasketaan se määrä, joka vastaa 20 prosentin tuottoa hänen edellisen vuoden nettovarallisuudelle. Toisin sanoen yhtiömiehiä verotetaan heidän laskennallisesta osuudesta yrityksen verotettavaa tuloon, se mitä he todellisuudessa voitto-osuuksina tai yksityiskäyttönä yrityksestä nostavat ei enää veroteta. Yhtiömiehen pääomatuloksi katsotaan olevan enimmällään sen määrän verran, joka hänen osuus on käyttöomaisuuskiinteistöjen ja arvopapereiden luovutusvoitoista. Pääomatulon jälkeen lasketaan ansiotulo. Se, mitä jää kun yhtiömiehen tulo-osuudesta vähennetään pääomatulo, on ansiotuloa. Tomperi 2014, 36–38; Tomperi 2016, 189; TVL 1535/1992 40 §.)

Pääomatulo verotetaan pääomatuloveroprosentin mukaan niin, että veroa otetaan 30 prosenttia maksimissaan 30 000 euron pääomatuloista. Yli 30 000 euron pääomatuloista peritään 34 prosenttia pääomatuloveroa. Jäljellä jäävä osuus tulo-osuudesta pääomatulon jälkeen verotetaan yhtiömie-

hen henkilökohtaisessa verotuksessa ansiotulona progressiivisen veroasteikon mukaisesti. Ansiotulosta maksetaan valtion tuloveron lisäksi myös kunnallis- ja kirkollisvero. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Tomperi 2016, 182.)

2.4.2 Tuloverotus osakeyhtiön osakkaana

Osakeyhtiön tulo verotetaan yhtiön tulona, sillä osakeyhtiöt ovat itsenäisiä verovelvollisia. Osakkaita verotetaan vasta kun he osinkoa yhtiöstä. Yhtiön tulos ei sinällään siis vaikuta osakkaan henkilökohtaiseen verotukseen, toisin kuin kommandiittiyhtiössä. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Tuloverotus – osakeyhtiö 2016.)

Osakeyhtiö voi tehdä poistoja verotuksessaan myös muutosvuonna. Yritysmuodon muutoksen jälkeen osakeyhtiö saa sinä verovuonna, jona muutos tapahtuu vähentää poistoina siirtyneen käyttöomaisuuden hankintamenoja ja muista pitkävaikutteisista menoista. Poistojen määrä saa olla enintään vastaava määrä kuin verovuoden enimmäispoistot vähennettynä aiemman yrityksen verovuonna hyväksyttävien poistojen määrällä. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Osakeyhtiön verotettava tulo lasketaan osakeyhtiölle niin, että tulolähteiden veronalaisista tuloista vähennetään kunkin tulolähteen vähennyskelpoiset menot sekä vähennetään aiempien vuosien tappiot, jos niitä kyseisessä tulolähteessä on. Jokaisen tulolähteen veronlainen tulo lasketaan yhteen ja summasta verotetaan 20 prosenttia yhteisön tuloveroprosentin mukaan. Verotuksessa laskettava verotettava tulo voi poiketa kirjanpidon tuloksesta, kirjanpidon ja verotuksen eroavaisuuksien takia, kuten aiemminkin on todettu. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2016.)

Yhteisön tuloveron lisäksi tulee yrityksen maksaa jakamistaan osingoista ennakonpidätystä. Jos yritys on listaamaton yhtiö, toimittaa se 7,5 prosentin ennakonpidätyksen alle 150 000 euron osingon jaosta ja jos se jakaa enemmän kuin 150 000 osinkoa, toimittaa se 27 prosentin ennakonpidätyksen. Pörssiyhtiöt toimittavat 25,5 prosentin ennakonpidätyksen jakamistaan osingoista. (EPA 1124/1996 15§.)

Nettovarallisuus lasketaan myös osakeyhtiölle vähentämällä varoista velat. Nettovarallisuutta laskiessa huomioidaan kaikki tulolähteet, kuten edellkin todettiin. Varoihin ja velkoihin ei lasketa laskennallisia eräitä, kuten laskennallista verovelkaa tai laskennallista verosaamista. Nettovarallisuudesta lasketaan yhtiön osakkeen matemaattinen arvo seuraavana vuonna ja vertailuarvo. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2016; Tomperi 2014, 46.)

Vertailuarvoa laskiessa nettovarallisuudesta vähennetään jaettavaksi päätetty osinko. Vertailuarvo ei voi kuitenkaan muuttua yli 50 prosenttia edellisen vuoden vertailuarvosta. Osakkeen matemaattinen arvo lasketaan jakamalla nettovarallisuus ulkona olevien osakkeiden määrällä. Saman verovuoden osakkeen matemaattinen arvo on perusteena, kun osinko verovapaaseen tuloon, pääomatuloon ja ansiotuloon. Yrittäjäosakkaiden osak-

keiden matemaattista arvoa oikaistaan vähentämällä mahdollinen osakaslaina sekä mahdollinen yhtiön asunnon käyttö asuntona ennen sen jakoa pääoma- ja ansiotuloon. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta 2016.)

Jos yrittäjä on nostanut palkkaa, verotetaan se osinkojen kanssa hänen henkilökohtaisessa verotuksessa. Palkka verotetaan aina kokonaan ansiotulona progressiivisen verotaulukon mukaan. Palkan nostaessa kannattaa huomioida, että siitä yrityksen tarvitsee maksaa pakolliset työnantajamaksut myös yrittäjän palkasta. Osinkoa verotetaan pääoma- ja ansiotulona sekä lisäksi osa osingosta on verotonta. (Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta.; Palkkaa vai osinkoa? 2015.)

Yhtiön jakaessa osinkoa vähemmän kuin 8 prosenttia matemaattisesta arvosta, on siitä osingonsaajalle 25 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 75 prosenttia verovapaata tuloa osingon ollessa alle 150 000 euroa. Jos osinkojen määrä verovuonna ylittää 150 000 euroa, yli menevästä osasta verotetaan osingonsaajaa niin, että 85 prosenttia on pääomatulona ja 15 prosenttia on verovapaata. Jos yhtiö jakaa osinkoa yli 8 prosenttia matemaattisesta arvosta, verotetaan osingonsaajaa niin, että 8 prosentin ylittävä osuus on 75 prosenttia ansiotuloa ja 25 prosenttia on verovapaata. (Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2016.)

3 YRITYSMUODON MUUTOS TOIMEKSIANTAJAYRITYKSESSÄ

Yritysmuodon muutoksessa jokaisella yhtiömiehellä on oikeus osuuttaan vastaavaan määrään osakkeita. Yhtiömies voi kuitenkin olla vaatimatta täyttä määrää osakkeita. Tällaisessa tilanteessa tulkitaan muiden yhtiömiesten varallisuuden muutos herkästi lahjaksi, varsinkin perhey yrityksissä, joissa lahjoittajalla voidaan tulkita olevan lahjoitustahto. Lahjasta muut yhtiömiehet joutuvat maksamaan lahjaveron. (Immonen 2014, 449.)

Lahjaveroa maksetaan, kun lahjan arvo on yli 3 999 euroa. Jos lahjanantajia on useampia, lahjaveron suoritetaan erikseen jokaisen lahjanantajan kohdalla. Rintaperillisen, kuten lapsen, saama lahja pidetään ennakkoperintönä, jos lahjanantaja ei erikseen määrää, ettei lahjaa pidetä ennakkoperintönä. Ennakkoperinnöstä maksetaan lahjaveron sen saantihetkellä. Lahja ja ennakkoperintö eroavat verotuksessa lähinnä vain lahjanantajan menettymisen jälkeen perinnönjaoissa ja perintöverotuksessa. (PerVL 378/1940 19§; Lahja 2016.)

Toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen mukaan äänettömien yhtiömiesten pois jääminen yrityksestä olisi toivottavaa. Äänettömiä yhtiömiehiä yrityksessä on kaksi, mutta heidän yhtiöosuudet ovat pienet. Kummankaan äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuus ei ole yli 3 999 euroa, joten vaikka kyseessä on perheyhtiö, ei toimeksiantajayrityksen vastuunalainen yhtiömies joutuisi maksamaan lahjaveron, vaikka saisikin äänettömien yhtiömiesten osuudet lahjana. Yhtiömiehet ovat kuitenkin sopineet, että yhtiöosuudet maksetaan täysimääräisinä takaisin äänettömille yhtiömiehille. Lahja- ja ennakkoperintö asiat tulevat luultavasti uudelleen yrityksen elinkaareissa ajankohtaiseksi sukupolvenvaihdon yhteydessä ja lopulta toimeksiantajayrityksen nykyisen vastuunalaisen yhtiömiehen perintöä jakaessa. (PerVL 378/1940 19§; Toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Toimeksiantajayrityksen vastuunalaiselle yhtiömiehelle on maksettu palkkaa yrityksestä 20 000 euroa vuonna 2015. Palkasta on mennyt muiden palkkojen tapaan työnantajan pakolliset maksut. Vastuunalaisen yhtiömiehen palkka on ollut laskuperusteessa mukana, laskettaessa eläkekuluja, soutu-maksuja sekä tapaturma- ja työttömyysmaksuja. Lisäksi hän on nostonut yrityksestä 95 164,14 euroa yksityisnostoja. Palkan nosto henkilöyhtiöstä ei aina ole järkevää, sillä palkka verotetaan normaalisti ansiotulona yhtiömiehen henkilökohtaisessa verotuksessa ja sen lisäksi palkan maksusta koituu kuluja yritykselle. Palkan maksu yhtiömiehelle voi olla viisasta silloin, jos yhtiömiesten työpanokset poikkeavat huomattavasti toisistaan tai yhtiömies tarvitsee ansiotuloja vähennysten tekoon. (Tomperi 2016, 189; ks. liite 1.)

3.1 Toimeksiantajayrityksen kirjanpito yritysmuodon muutoksessa

Toimeksiantaja yritys on ulkoistanut kirjanpidon tilitoimistoon, joten kirjanpidon muutokset huolehtii yritysmuodon muutoksessa ammattilainen. Kuitenkin huomattava muutos kirjanpidossa myös yrittäjän kannalta on se, että yrityksen muuttuessa osakeyhtiöksi ei yhtiöstä voi enää nostaa yksi-

tyisnostoja. Toimeksiantajayrityksen vastuunalainen yhtiömies on nostanut huomattavia summia yksityisnostoina, joten muutos on merkittävä. Yritysmuodon muutoksen jälkeen yrittäjä saa varoja yrityksestä osinkojen kautta. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Toimeksiantaja yrityksen tilinpäätöksestä selviää, että yrityksellä on toimintavaraus taseessa. Kuten teoreettisessa viitekehyksessäkin todettiin, varaus puretaan yritysmuodon muutosta edeltävän verovuoden tuotoksi, sillä sitä ei siirretä osakeyhtiön taseeseen. Varaus tulee tulouttaa kirjanpidossa, sillä sitä ei voi osakeyhtiön verotuksessa vähentää. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016; Kukkonen & Walden 2015.)

Toimeksiantajayrityksen on huolehdittava myös, että yrityksen jatkuvuus ja identiteetti säilyvät yritysmuodon muutoksessa. Kirjanpidollisesti tämä tarkoittaa toimeksiantajayritykselle sitä, että yritykset varat ja velat siirtyvät täysimääräisinä kommandiittiyhtiön kirjanpidosta myös osakeyhtiön kirjanpitoon. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016.)

Toimeksiantajayrityksellä on huomattava summa edellisten tilikausien voittoja yrityksen omassa pääomassa. Edellisten tilikausien voittojen summa oli vuoden 2015 lopussa 406 252,58 euroa. Tämä summa on ollut toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen pääoma yrityksessä, josta hän on voinut nostaa yksityisnostoja. Toimintamuodon muutoksessa kommandiittiyhtiön oma pääoma muutetaan osakepääomaksi, kuten edelläkin on todettu. Osakepääomaa tarvitsee olla yksityisessä osakeyhtiössä 2 500 euroa. Vastuunalaisen yhtiömiehen kannattaa nostaa näitä varoja pois enne toimintamuodon muutosta. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016; Ks. liite 1.)

Identiteetin säilymisen vaatima varojen siirtyminen täysimääräisenä ei ole este yksityisnostojen nostolle ennen yritysmuodon muutosta. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisun 2116/2000 mukaan yksityisnostot voidaan tulkita peiteltyksi osingon jaoksi vain silloin, jos yrityksen negatiivinen nettovarallisuus todetaan keinotekoiseksi. Tällainen keinotekoisuus voi joutua poikkeuksellisen suuresta yksityisnostosta yrityksestä.

Liian suurista yksityisotoista, jotka ovat johtaneet oman pääoman negatiivisuuteen, liittyy myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu 359/2002. Ratkaisussa todetaan, ettei kyse ollut peittelystä osingonjaosta. Tämä johtui siitä, että tilikauden voitto oli suurempi kuin yksityisotot ja oman pääoman negatiivisuus johtui aiempien tilikausien yksityisotoista.

3.2 Toimeksiantajayrityksen hallinto yritysmuodon muutoksessa

Yritysmuodon muutokseen toimeksiantajayrityksellä tulee olla myös äänettömien yhtiömies suostumus. Kuten aiemminkin on todettu, kaikilla yhtiömiehillä on oikeus saada yhtiöpanoksensa suhteessa osakeyhtiön osakkeita. Toimeksiantajayritys kuitenkin toivoo, että äänettömät yhtiömiehet voisivat jäädä yrityksen toiminnasta pois muutoksen yhteydessä, jos siitä ei seuraa esimerkiksi veroseuraamuksia. Toimeksiantajayrityksen äänettömien yhtiömiesten ei kuitenkaan ole pakko käyttää oikeuttaan osakkei-

siin, vaan he voivat jäädä toiminnasta pois halutessaan. (Immonen 2014, 449; toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Kuten edellä on todettu, 10 edellisen vuoden tappioita voi vähentää verotuksessa saman tulolähteen tuloksesta. Tappioiden vähennys oikeus menetetään, jos yli 50 prosenttia omistajista vaihtuu yritysmuodon muutoksen yhteydessä. Toimeksiantajayrityksellä ei ole tappioita joita vähentää, joten toimeksiantajayritykselle oikeuden menettämisellä ei ole merkitystä. Tappion vähentämiselle voi kuitenkin hakea myös poikkeuslupaa omistajanvaihdoksesta huolimatta, jos tappiota tulisikin. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016; Toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Hallinnollisesti osake- ja kommandiittiyhtiöllä on joitakin eroja, kuten edellä on todettu. Toimeksiantajayrityksen vastuunalaista yhtiömiestä mietitytti jonkin verran osakeyhtiön toimitelimet. Osakeyhtiön pakolliset toimitelimet yhtiökokous ja hallitus muodostuvat luultavasti alussa vain yrittäjästä itsestään, sillä osakeyhtiön hallitukseen riittää vain yksi jäsen, jos niin tahdotaan. Yhtiökokouksen muodostuu osakkeenomistajista, ei siihenkään kuulu muita kuin yrittäjä, jos osakkeita ei anneta muille. (Osakeyhtiön hallinto ja toimitelimet 2016.)

Toimitusjohtajan valinta osakeyhtiölle ei ole pakollista, kuten teoreettisessa viitekehityksessäkin todettiin. Halutessaan toimeksiantajayrityksen vastuunalainen yhtiömiestä voi kuitenkin olla myös yrityksen toimitusjohtaja. Toimitusjohtajan valitsee yrityksen hallitus, ja jos hallitus koostuu vain vastuunalaisesta yhtiömiehestä itsestään, voi hän valita itse itsensä toimitusjohtajaksi yritykselle. (Osakeyhtiön hallinto ja toimitelimet 2016.)

3.3 Toimeksiantajayrityksen tuloverotus

Toimeksiantaja yrityksessä on tuloja vain yhdestä tulolähteestä, joka on elinkeinotulolähde. Kuten edelläkin on jo todettu, jaetaan elinkeinotulolähteen nettovarallisuus jaettavaksi ansio- ja pääomatuloon yhtiömiehille. Mahdolliset tulolähteen edellisten tilikausien tappiot voidaan vähentää verotuksessa, mutta niitä ei toimeksiantaja yrityksellä ollut. (Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö 2016.)

Toimeksiantajayrityksellä on tilinpäätöksessään toimintavaraus joka on melkein 15 000 euroa. Sinällään varaus ei ole iso, mutta tuloutuessaan se nostaa toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen tulo-osuutta koko arvolla. Sitä kautta myös vastuunalaisen yhtiömiehen verorasitus kasvaa. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016; ks. liite 1.)

Elinkeinolain (360/1968) 30 § mukaan yritys saa poistaa käyttöomaisuutta enintään 25 prosentilla menojäännöksestä. Toimeksiantajayrityksen tilinpäätöksestä selviää, että käyttöomaisuuteen on yrityksessä käytetty suunnitelman mukaisia poistoja niin, että rakennuksia ja rakennelmia poistetaan 7 prosenttia menojäännöksestä ja kalustoa 25 prosenttia menojäännöksestä. Verovelvollinen voi vähentää verotuksessaan poistot siihen määrään saakka, jonka yritys on vähentänyt verovuonna ja aikaisemmin kirjanpidossaan. Toimeksiantajayrityksen poistot ovat elinkeinolain

(360/1968) poistojen enimmäismäärien mukaiset. Jos suunnitelman mukaiset poistot eivät ylitä elinkeinolain (360/1968) mukaisia enimmäispoistoja, ei verotettavaa tuloa tarvitse oikaista niiden vuoksi. (EVL 360/1968 54 §; Ks. liite 1; Tomperi 2016, 196.)

Työssä on laskettu vastuunalaisen yhtiömiehen verotus vuoden 2015 tilinpäätöksen perusteella yrityksen ollessa kommandiittiyhtiö sekä jos yritys olisi ollut osakeyhtiö. Molemmissa tilanteissa on ajateltu, että vastuunalaiselle yhtiömiehelle jaettava summa on sama, laskelmien vertailukelpoisuuden vuoksi. Ennen vastuunalaisen yhtiömiehen veroaskelmia on yritykselle tehty verotuslaskelma, jossa kirjanpidon tulosta on muutettu verotettavaksi tulokseksi, huomioiden mahdolliset vähennykset ja lisäykset. Toimeksiantajan kirjanpidollinen tulos ja verotettava tulos ovat hyvin lähellä toisiaan, sillä esimerkiksi poistoista ei tullut oikaistavaa verotuksen tulokseen. Edustusmenoja ja osinkotuottoja toimeksiantajayrityksellä oli hiukan, ja niillä tulosta oikaistiin. Edustusmenoista huomioitiin puolet elinkeinolain (360/1968) 8 § mukaan.

3.3.1 Tuloverotus toimeksiantajayrityksen ollessa kommandiittiyhtiö

Taulukossa 1 on laskettu kommandiittiyhtiön nettovarallisuus ja pääomatulon laskentaperuste sekä yhtiömiehen pääomatulon laskentaperuste. Näistä tiedoista lasketaan vastuunalaisen yhtiömiehen verotus ja jaetaan tulo-osuus pääoma- ja ansiotuloon. Nettovarallisuus on laskettu vähentämällä varoista velat ja pääomatulon laskentaperuste saadaan kun nettovarallisuuteen lisätään 30 prosenttia. Toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen nettovarallisuus ja pääomatulon laskentaperuste ei eroa yhtiön nettovarallisuudesta ja pääomatulon laskentaperusteesta paljoa, sillä äänettömien yhtiömiesten osuudet ovat pienet. (Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus, 2011.)

Taulukko 1. Kommandiittiyhtiön verotuksen lähtökohdat

Nettovarallisuus	380 618,31 €
30 % edellisen vuoden palkoista	55 697,44 €
PO:n laskentaperuste	436 315,75 €
Yhtiömiehen PO:n laskentaperuste	432 111,05 €

Taulukossa 2 on laskettu kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen tuloverotus vuoden 2015 tilinpäätöksen perusteella. Taulukossa on huomioitu niin valtion-, kunnan kuin kirkollisverokin. Kokonaisverorasitus vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtaisessa verotuksessa olisi ollut 21 625,94 euroa. Viimeiselle riville on laskettu pääoma- ja ansiotulon sekä yksityisotoista verojen jälkeen jäävä summa. Yksityisotot ovat kommandiittiyhtiössä verovapaita. (Yrityksen perustaminen 2014.)

Vuoden 2015 tilinpäätöksestä (ks. liite 1) näkee myös, että yhtiömiehelle on maksettu palkkaa 20 000 euroa. Palkka on kokonaan ansiotuloa. Taulukossa 2 vastuunalaisen yhtiömiehen ansiotuloihin on lisätty tuo 20 000 euroa. (TVL 1535/1992 61§.)

Taulukko 2. Kommandiittiyhtiön vastuunalaisen yhtiömiehen verotus vuonna 2015

Osuus verotettavasta tulosta	50 001,29 €
Pääomatulo	50 001,29 €
Pääomatulovero 30 %	9 000,00 €
Pääomatulovero 34 %	6 800,44 €
Ansiotulo	20 000,00 €
Valtionvero	235,50 €
Kunnallisvero 20,5 %	4 100,00 €
Kirkollisvero 1,45 %	290,00 €
Kokonaisverorasite	20 425,94 €
Yksityisotot	95 164,14 €
Tulot verojen jälkeen	144 739,49 €

Toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen pääomatulon laskenta perusteesta 20 prosenttia on yli 85 000 euroa, joka ylittää yhtiömiehen tulo-osuuden. Näin ollen yhtiömiehen tulo on kokonaisuudessaan pääomatulona, lukuun ottamatta 20 000 euron palkkana maksettua osuutta. Ansiotulon nostaminen kommandiittiyhtiöstä voi silloin olla viisasta, sillä pääomatulon verotus 30 tai 34 prosentilla voi tulla verotuksellisesti kalliimmaksi kuin verotus ansiotulona.

Toimeksiantajan tapauksessa 20 000 euron ansiotuloista maksettiin vähemmän veroa, kuin jos se olisi nostettu pääomatulona. Taulukossa 3 on laskettu palkan noston verotuksen erot ansio- ja pääomatulona. Taulukossa on laskettu 20 000 euron verotus 34 prosentilla, sillä se olisi lisätty muuhun pääomatuloon eli 50 001,29 euroon, ja siksi pääomatulo olisi ylittänyt 30 000 euron rajan, joka verotetaan 34 prosentilla. Pääomatulona 20 000 eurosta olisi maksettu veroa lähes 7 000 euroa ja ansiotulona siitä maksettiin veroja 4 6505 euroa. Palkkaa maksaessa yhtiömiehelle kannattaa huomioida, että palkasta täytyy maksaa kuitenkin pakolliset työnantajamaksut, esimerkiksi työeläkevakuutusmaksu. (TVL 1535/1992 124 §; Tärkeitä lukuja 2016.)

Taulukko 3. 20 000 euron verotuksen vertailu ansio- ja pääomatulona

Pääomatulona	20 000,00 €
josta 34 % pääomatuloveroa	6 800,00 €
Ansiotulona	20 000,00 €
Josta valtion tuloveroa	235,50 €
Josta kunnallisveroa 20,5 %	4 100,00 €
Josta kirkollisveroa 1,45 %	290,00 €
Ansiotulosta verot yhteensä	4 625,50 €

Taulukko 4. Yhtiömiehen verotus, jos yritys olisi jakanut vain tilikauden voiton

Osuus verotettavasta tulosta	50 001,29 €
Pääomatulo	50 001,29 €
Pääomatulovero 30 %	9 000,00 €
Pääomatulovero 34 %	6 800,44 €
Ansiotulo	20 000,00 €
Valtionvero	235,50 €
Kunnallisvero 20,5 %	4 100,00 €
Kirkollisvero 1,45 %	290,00 €
Kokonaisverorasite	20 425,94 €
Tulot verojen jälkeen	49 575,35 €

Taulukossa 4 on laskettu toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtainen verotus, jos yritys olisi jakanut vain tilikauden voiton yhtiömiehille. Laskelmissa ei ole huomioitu yksityisnostoja, jotta kommandiittiyhtiötä ja osakeyhtiötä voidaan vertailla myös tästä näkökulmasta. Yksityisnostot ovat verotonta tuloa yhtiömiehille ja voivat siksi jossakin tapauksissa vääristää yritysmuotojen välistä vertailua.

Jos toimeksiantajayritys olisi vaihtanut yritysmuotoaan, olisi toimintavaraaus purkautunut, ja näin nostanut tilikauden voittoa. Tämä olisi nostanut myös vastuunalaisen yhtiömiehen verotettavaa tuloa. Taulukossa 4 on huomioitu toimintavarauksen purkautuminen. Toimintavaraaus on 14 903,40 euroa. (Ks. liite 1.)

Taulukko 5. Vastuunalaisen yhtiömiehen verotus vuonna 2015, jos toimintavaraaus olisi tuloutunut

Osuus verotettavasta tulosta	64 904,69 €
Pääomatulo	64 904,69 €
Pääomatulovero 30 %	9 000,00 €
Pääomatulovero 34 %	11 867,59 €
Ansiotulo	20 000,00 €
Valtionvero	235,50 €
Kunnallisvero 20,5 %	4 100,00 €
Kirkollisvero 1,45 %	290,00 €
Kokonaisverorasite	25 493,09 €
Yksityisotot	95 164,14 €
Tulot verojen jälkeen	154 575,74 €

Toimintavarauksen purku olisi nostanut koko arvollaan tilikauden voittoa ja veroseuraamukset olisivat nousseet vastuunalaisen yhtiömiehen verotuksessa. Kokonaisverorasitus olisi noussut 5067,15 euroa. Tulot verojen jälkeen olisivat 9 836,25 euroa korkeammat.

3.3.2 Tuloverotus toimeksiantajayrityksen ollessa osakeyhtiö

Kommandiittiyhtiön oma pääoma muutetaan osakeyhtiön osakepääomaksi yrityksen muuttaessa yritysmuotonsa osakeyhtiöksi. Omaa pääomaa toimeksiantajayrityksellä oli 2015 vuoden lopulla 365 714,91 euroa. Tästä olisi vähennetty äänettömien yhtiömiesten yhtiöpanokset, jos yhtiömiehet päätyisivät siihen, etteivät äänettömän yhtiömiehet jatka osakeyhtiöön osakkaina. (Immonen 2014, 450; ks. liite 1.)

Toimeksiantaja yrityksellä on huomattava summa edellisten tilikausien voittoja vielä sisällä yrityksessä. Edellisten tilikausien voitto vuonna 2015 oli 406 252,58. Osakeyhtiölain (624/2002) 8:1 § mukaan myös edellisten tilikausien voitto on vapaata omaa pääomaa. Toimeksiantajayritys voisi siis jakaa myös sen osinkoina pois. Laskelmissa on ensin laskettu toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen verotus tilanteessa, jossa yhtiö jakaisi osinkona saman summan, kuin mitä vastuunalainen yhtiö mies sai vuonna 2015 kommandiittiyhtiöstä. Summassa on palkka 20 000 euroa, yhtiömiehen tulo-osuus ja yksityisöt, eli 165 165,43 euroa.

Osakeyhtiö maksaa erillisenä verovelvollisena yhteisön tuloveron, joka oli 2015 vuonna 20 prosenttia. Taulukossa 6 on laskettu 2015 vuoden tuloksen mukaan toimeksiantajayrityksen yhteisön tulovero, jos yritys olisi ollut osakeyhtiö. Yhteisön tuloveron jälkeen jäävä osuus yrityksen tulosta voidaan jakaa osinkona. Osingosta yksityiset osakeyhtiöt maksavat ennakonpidätystä 7,5 prosenttia 150 000 euroon asti ja sen ylittävästä osuudesta 27 prosenttia. (Tomperi 2014, 45–46; Tomperi 2016, 124.)

Taulukko 6. Toimeksiantajayrityksen verotus osakeyhtiönä vuonna 2015

Tilikauden voitto	50 001,14 €
josta yhteisön tulovero 20 %	10 000,23 €
Jaettava osinko	145 165,28 €
Ennakonpidätys 7,5 %	10 887,40 €
Jaettava osinko ennakonpidätyksen jälkeen	134 277,88 €

Toimeksiantajayrityksen tilanteessa osinkoja ei olisi vuonna 2015 jaettu yli 150 000 euron arvosta, mutta osakkeet olisivat tuottaneet yli kahdeksan prosenttia voittoa. Eli osingot verotetaan siten, että kahdeksan prosentin tuottoon asti 25 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja loput verovapaata tuloa. Kahdeksan prosentin ylittävästä voitosta taas 75 prosenttia on veronalaista ansiotuloa ja loput 25 prosenttia on verovapaata tuloa. (Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2016.)

Taulukossa 7 on laskettu yrityksen nettovarallisuus, matemaattinen arvo ja se, onko osakkeiden tuottama voitto yli vai alle 8 prosenttia osakkeen matemaattisesta arvosta. Näitä tietoja on tarvittu verotuksen laskemisessa, jotta tiedetään miten tulot jakautuu pääoma- ja ansiotuloon sekä verovapaaseen tuloon. Nettovarallisuus on laskettu vähentämällä yrityksen varoista velat ja matemaattinen arvo on laskettu jakamalla nettovarallisuus

osakkeiden määrällä. Koska vastuunalainen yhtiömies olisi yrityksen ainoa osakkeen omistaja, on matemaattinen arvo ja nettovarallisuus samat. (Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2016.)

Taulukko 7. Toimeksiantajayrityksen verotuksen laskentaperusteet, jos yritys olisi ollut vuonna 2015 osakeyhtiö.

Nettovarallisuus	380 618,31 €
Matemaattinen arvo	380 618,31 €
Osinko	145 165,28 €
Monta % osinko on matemaattisesta arvosta	38,14 %
8 % matemaattisesta arvosta	30 449,46 €
8 % yli menevä osuus	103 828,42 €

Taulukossa 8 on laskettu toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtainen verotus vuonna 2015, jos yritys olisikin ollut osakeyhtiö. Olettamana laskelmissa on se, että kaikki tulot joita vastuunalainen yhtiömies yhtiöstä nostaa on osinkoja. Osinkojen verotus muuttuu sen mukaan, paljonko osinkoja jaetaan ja paljonko osakkeet tuottavat voittoa. Siksi taulukon 8 laskelmat eivät ole suoraan sovellettavissa muille vuosille. (Osingot listaamattomasta yhtiöstä 2016.)

Taulukko 8. Vastuunalaisen yhtiömiehen henkilökohtainen verotus, jos yritys olisi ollut osakeyhtiö vuonna 2015

Ansiotuloa	97 871,31 €
valtionvero	17 990,14 €
kunnallisvero 20,5 %	20 063,62 €
kirkollisvero 1,45 %	1 419,13 €
Pääomatuloa	7 612,37 €
josta pääomatuloveroa 30 %	2 283,71 €
Verovapaata	48 794,20 €
Kokonaisverorasite	41 756,61 €
Tulot verojen jälkeen	112 521,28 €

Kuten aiemmin on todettu, vastuunalainen yhtiömies oli vuonna 2015 nostanut palkkaa yrityksestä 20 000 euroa. Palkka on lisätty taulukossa 8 ansiotulona ansiotulon määrän. Yrityksen maksaessa osakkeella palkkaa, maksetaan palkasta normaalin palkan tapaan palkan sivukulut. (Palkkaa vai osinkoa?, 2015.)

Taulukko 9. Yhtiömiehen verotus, jos osingoissa ei huomioida yksityisottoja

Ansiotuloo	31 851,19 €
valtionvero	1 792,46 €
kunnallisvero 20,5 %	6 529,49 €
kirkollisvero 1,45 %	461,84 €
Pääomatuloo	7 612,37 €
josta pääomatuloveroa 30 %	2 283,71 €
Verovapaata	26 787,50 €
Kokonaisverorasite	11 067,51 €
Tulot verojen jälkeen	55 183,55 €

Taulukossa 9 on laskettu toimeksiantoyrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen verotus, jos osinkojen summassa on huomioitu vain nostettu palkka ja tilikauden voitto. Toimeksiantajayritys toivoi, että tuloverotus laskettaisiin myös ilman yksityisnostoja, jotta yritysmuotoja voidaan vertailla myös ilman verovapaitten yksityisottojen vaikutusta. Toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen yksityisnostot vuonna 2015 olivat huomattavat, yli 95 000 euroa, siitä syystä verotus on laskettu myös ilman niitä.

4 YRITYSMUOTO SUKUPOLVENVAIHDOKSESSA

Tapa, jolla sukupolvenvaihdos toteutetaan voi vaikuttaa huomattavastikin sitä seuraaviin veroseuraamuksiin. Sukupolvenvaihdoksen toteutuksessa on myös eroja riippuen yrityksen yritysmuodosta. Kommandiittiyhtiön ja osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksessa on joitakin eroja. (Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa, 2013.)

Kommandiittiyhtiön sukupolvenvaihdoksessa tapoina ovat yhtiöosuuden kauppa ja liiketoiminnan luovutus. Yhtiöosuuskauppa voidaan käydä myös vastikkeetta, jolloin se tulkitaan yleensä lahjaksi. Myös apuyhtiön käyttäminen sukupolven vaihdoksessa on mahdollista. (Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa, 2013.)

Osakeyhtiössä voidaan tehdä oman pääoman järjestelyjä sukupolvenvaihdoksen yhteydessä. Tällaisia tapoja ovat omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen, pääoman palauttaminen, osakeanti ja pääomasijoituksen yhtiöön. Osakeannilla voidaan valmistella osakkeiden lunastusta niin, että yrityksen omistussuhteet muuttuvat. Osakeanti vain valmistelee sukupolvenvaihdokseen, ja sen jälkeen täytyy edelleen lunastaa vanhan omistajan osakkeet. (Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa, 2013; Lakari & Engblom 2016, 117.)

4.1 Osake- tai yhtiöosuudenkauppa

Osake- tai yhtiöosuuskauppa tarkoittaa sitä, että yritystoiminnasta luopuva yrittäjä myy omistamansa osakkeet tai osuutensa yritystoimintaa jatkavalle henkilölle. Myyjän verotuksessa myynnistä saatava tulo voi olla tuloverolain erityissäädöksen mukaan verovapaata, jos lain ehdot täyttyvät. Muussa tapauksessa tulo on pääomatuloa. Ostajalle ei osakekaupasta aiheudu välittömiä veroseuraamuksia. (Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä 2013.)

Tuloverolaissa (1535/1992) 48 § säädetään, että luovutusvoitto on luovuttajalle verovapaata, jos hän on omistanut luovuttamansa osakkeet tai yhtiöosuuden vähintään 10 vuotta. Lisäksi osuuden tai osakkeiden pitää olla vähintään 10 prosenttia yrityksestä. Vaikka yritysmuoto muutettaisiin, ei se katkaise osuuden tai osakkeiden omistamisaikaa. Osakkeiden hankintajakso katsotaan henkilöyhtiön muuttuessa osakeyhtiöksi aika, jolloin henkilöyhtiön osuus on hankittu. Jotta luovutus olisi verovapaata luovuttajalle, tulee 10 vuoden ja vähintään 10 prosentin omistuksen lisäksi luovutuksen saajan olla luovuttajan lapsi, lapsen rintaperillinen tai sisarus- tai sisarpuoli. (Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi 2016; TVL 1535/1992 48 §.)

Ostajalle voi aiheutua veroseuraamuksia osake- tai yhtiöosuuskaupasta kuitenkin siksi, että se luetaan perintö- ja lahjaverolain mukaan lahjaksi. Samassa laissa on kuitenkin erityissäännös, jonka perusteella lahjaveroa voidaan huojentaa. Lahjaverosta voidaan jättää osa maksuunpanematta, jos lahjaan sisältyy yritys, tai osa siitä. (PerVL 378/1940 55§; Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä 2013.)

Myös luovutuksen saajalle on huojennuksia sukupolven vaihdos tilanteessa. Muussa kuin sukupolven vaihdos tilanteessa kauppahinnan tulee olla yleensä enemmän kuin $\frac{3}{4}$ osaa kaupan käynnin kohteen arvosta. Sukupolven vaihdoksessa kuitenkin riittää, että luovutuksen saaja on maksanut yli puolet yrityksen tai sen osan käyvästä arvosta. (Lakari & Engblom 2016, 99–100.)

Luovutuksensaajan on suoritettava myös varainsiirtovero, joka on osakekaupassa 1,6 prosenttia. Varainsiirtoveron perusteena on suoritettu kauppahinta tai vastikkeen muu arvo. Varainsiirtoveroa maksetaan kuitenkin vain kauppahinnan tai muun vastikkeen määrästä, ei lahjan osuudelta. (Varainsiirtovero 2016.)

Osakkeet tai yhtiöosuus voidaan myös siirtää yritystä jatkavalle henkilölle täysin vastikkeetta. Tällöin ei voida kuitenkaan soveltaa myyjän luovutusvoittoa koskevia säännöksiä eikä luovutuksensaajan tarvitse suorittaa varainsiirtoveroa. Jatkajaa koskevia lahjaverosäännöksiä ja siihen liittyviä huojennuksia voidaan kuitenkin soveltaa myös tässä tilanteessa. (Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä 2013.)

4.2 Liiketoimintakauppa

Liiketoimintakaupassa kaupan kohteena on osakkeiden tai yhtiöosuuden sijaan koko liiketoiminta. Liiketoimintakaupassa tulo on yrityksen tuloa. Osakekaupan voidaan sanoa olevan turvallisempi ja selkeämpi myyjälle, sillä hän vapautuu yrityksen vastuista ja tulo on pääomatuloa tai verovapaata tuloa. Liiketoimintakaupassa tulon jäädessä yritykseen ja kaupan kohdistuessa sovittuihin tase eriin, on liiketoimintakauppa usein ostajalle selkeämpi. (Lakari & Engblom 2016, 40.)

Liiketoimintakauppa kohdistuu taseen eriin, jotka voidaan erikseen sopia. Näitä taseen eriä ovat esimerkiksi kiinteistöt, kalusto ja vaihto-omaisuus. Liiketoimintakaupan rahoitus voi olla helpompi järjestää, sillä ostettava omaisuus voidaan käyttää kauppahintavelkojen vakuutena. Vaikkakin, myös ostettavat osakkeet voivat käydä vakuudeksi osakekaupassa. (Lakari & Engblom 2016, 41.)

Liiketoimintakaupassa on mahdollista jättää varallisuuseriä myyvään yhtiöön. Vastuut eivät yleensä siirry liiketoimintakaupassa, ellei toisin sovita. Ostajan tulee kuitenkin huomioida, että kiinteistöistä, rakennuksista ja arvopapereista on suoritettava varainsiirtovero. (Lakari & Engblom 2016, 42.)

Kun kaupan kohteena on liiketoiminta ja myyjänä toimii yritys, on myyjän huomioitava, että myynnin tulot jäävät yritykseen. Myyjä voi nostaa myyntitulot esimerkiksi voitonjakona yrityksestä ja sen jälkeen purkaa yhtiön. Tämän vuoksi on suositeltavaa, että myyjä suunnittelee verotustaan etukäteen, jotta verorasitus liiketoimintakaupasta jäisi hänen henkilökohmaisessa verotuksessa mahdollisemman pieneksi. (Lakari & Engblom 2016, 42.)

4.3 Osakeyhtiön omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen

Yksityinen osakeyhtiö ei voi hankkia kaikkia osakkeitaan. Omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen on osakeyhtiön sukupolvenvaihdos tapa, jolle ei ole vastinetta kommandiittiyhtiön sukupolvenvaihdoksessa. Jos yritystoiminnan jatkaja on jo yhtiön osakas voi yritystoiminnasta luopuja luopua omistuksestaan niin, että yritys hankkii osakkeensa luopujalta. Tilanne voidaan kuitenkin määritellä myös peiteltyksi osingon jaoksi, jolloin se myös verotetaan niin. Omia osakkeita voidaan hankkia voitonjakokelpoisilla varoilla tai sidotulla omalla pääomalla, jos noudatetaan velkojien suojamenettelyä. (Sukupolvenvaihdos osakeyhtiössä 2013; Lakari & Engblom 2016, 126.)

Jos yhtiö on toiminut niin, että tilanne tulkitaan peiteltyksi osingonjaoksi, menetellään yrityksen verotuksessa kuin olisi käytetty käypää hintaa. Osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsotaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus. Jos on toimittu osingosta menevän veron välttämiseksi, tulkitaan jaetut varat osakkaan veronalaiseksi tuloksi Tuloverolain (1535/1992) 33d§ mukaan 75 prosenttia peitellystä osingosta on ansiotuloa ja 25 prosenttia on verovapaata tuloa. (VerL 1558/1995 29 §.)

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa 1401/2011 yrityksen omien osakkeiden lunastus yrityksen varoilla ei antanut oikeutta luovutuksen saajan verohuojennukseen. Ratkaisussa ei oteta kantaa siihen, voidaanko lapsen saama lahja arvostaa perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 55 § mukaan 40 prosenttiin osakkeen vertailuarvosta. Ratkaisun perustelussa korkein hallinto-oikeus toteaa, että edellä mainittua perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 55 § soveltamisalan laveaan tulkintaan kannattaa suhtautua harkiten.

Lahjavero lasketaan yleensä lahjan käyvästä arvosta. Sukupolvenvaihdos tilanteessa sukupolvenvaihdoshuojennuksen ehtojen täyttyessä lahja arvostetaan kuitenkin yrityksen vertailuarvoon, ei käyvään arvoon. Vaatimus sukupolvenvaihdoksenhuojennuksesta on esitettävä ennen lahjaveron toimittamista. Perintö- ja lahjaverolain (378/1940) mukaan verotuksen perusteena on 40 prosenttia yrityksen varallisuudesta. Huomioitavaa on se, että tällöin myös veloista huomioidaan vain 40 prosenttia. (Lakari & Engblom 2016, 101.)

Omia osakkeita hankkiessa on huomioita jo edellä mainittu verotuksellisia seikkoja, kuten peitelty osingon jako ja joitain yhtiöoikeudellisia seikkoja. Osakkeita hankkiessa on kyseessä varojen jako yhtiöstä. Kun osakkeita lunastetaan, tarkoittaa se sitä, että osakas on pakotettu luopumaan omistuksestaan yhtiöjärjestysmääräyksen tai osakeyhtiölain nojalla. (Lakari & Engblom 2016, 118.)

4.4 Pääoman palauttaminen

Pääoman palauttaminen on osakeyhtiön tapa järjestellä omaa pääomaa ennen sukupolvenvaihdosta. Palauttamalla sijoitettuja varoja osakkeille voi-

daan yrityksen arvoa alentaa. Pääomaa voidaan palauttaa sidotun tai vapaan pääoman palautuksena. Tämä ei vaikuta osakkaiden omistuksissa muutoksia. (Lakari & Engblom 2016, 124.)

Sidottua pääomaa ovat osakepääoma, ylikurssirahasto, vararahasto ja muu sellainen erä, jota ei voida palauttaa ilman, että yhtiöjärjestysmuutos on käsitelty velkojenkuulutusmenettelyllä. Tällaisten erien palauttamiseksi hallitus päättää esittää sidotun pääoman palauttamista yhtiökokoukselle. Yhtiökokous päättää palautuksesta enimmäispäätöksellä. Sidotun pääoman palauttaminen edellyttää velkojenkuulutusmenettelyä. Jos velkojat eivät vastusta palautusta, rekisteröidään sidotun pääoman alentaminen kaupparekisteriin. (Lakari & Engblom 2016, 124–125.)

Jos pääoman palauttaminen päätetään tehdä vapaasta pääomasta, menetellään päätöksenteossa samalla lailla kuin jaettaessa yrityksestä osinkoa. Palautettavia erää voi tällöin olla SVOP-rahasto, eli sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto, tai muut vapaat rahastot. Vapaata rahastoa jaettaessa takaisin osakkaille on tehtävä tase- ja maksukyvykkyystesti. (Lakari & Engblom 2016, 125.)

Myös pääomaa palauttaessa vapaasta pääomasta, hallitus esittää yhtiökokoukselle vapaan pääoman jakamista tai hallituksen valtuuttamista vapaan rahaston jakamiselle. Varojen jaon on perustuttava tilinpäätökseen. Jos osakkaat ovat yksimielisiä, voivat he myös päättää suunnata vapaan rahaston jakamisen muuten kuin osakeomistuksen suhteessa jaettavaksi. (Lakari & Engblom 2016, 125.)

4.5 Sukupolvenvaihdos toimeksiantajayrityksessä

Toimeksiantajayritys kokee edellä kerrotuista sukupolvenvaihdos tavoista ainoaksi mahdolliseksi osakekaupan. Edelläkin mainittu sukupolvenvaihdoshuojennus koskee toimeksiantaja yrittäjää osakekauppaa käytäessä. Yrittäjä on omistanut osakkeet yli kymmenen vuotta ja niitä on yli 10 prosentin edestä. Osakekaupan ja luovutuksen saajana on lisäksi yrittäjän lapsi. (Toimeksiantaja, haastattelu 1.10.2016.)

Myös luovutuksen saajaa koskevat huojennukset ovat toimeksiantaja yrityksen käytävissä, jos yrityksen jatkaja suorittaa vähintään puolet yrityksen käyvästä arvosta kauppahintana ja jatkettava yritystoimintaa yrityksessä. Yritystoiminnan jatkamisella viitataan usein henkilökohtaiseen työpanokseen yrityksessä. Huojennuksen saamiseksi on yrityksestä myös ostettava vähintään kymmenesosa. (Lakari & Engblom 2016, 103.)

Osakekaupasta saatu voitto olisi verovapaata yritystoiminnasta luopuvalle yrittäjälle ja ostaja voisi maksaa vain puolet yrityksen käyvästä arvosta. Yrityksen jatkaja suorittaisi 1,6 prosentin varainsiirtoveron osakkeista. (Lakari & Engblom, 99–100; Varainsiirtovero 2016.)

Toimeksiantajayrityksen kannattaa huomioda, että sukupolvenvaihdoshuojennus tulee vaatia. Huojennusta ei saa, ellei sitä ole vaadittu ennen lahjaveron maksamista. On järkevää vaatia huojennusta jo lahjaveroilmoi-

tuksella kun lahjasta ilmoitetaan veroviranomaiselle. (Lakari & Engblom 2016, 102.)

Yritysmuotojen eroja miettiessä sukupolvenvaihdostilanteessa on syytä muistaa myös velkavastuu. Henkilöyhtiöissä sukupolvenvaihdokset ovat harvinaisempia henkilöyhtiöihin liittyvän velkavastuun vuoksi. Osakeyhtiön sukupolvenvaihdoksessa uuden yrittäjän ei tarvitse henkilökohtaisella omaisuudellaan olla vastuusta veloista, jotka ovat tehty ennen hänen aikaansa. (Lakari & Engblom 2016, 171.)

Toimeksiantajayrityksen olisi helppo esimerkiksi palauttaa omaa pääomaa tai hankkia omia osakkeitaan, sillä hallitus ja yhtiökokous muodostuisivat vain toimeksiantajayrityksen vastuunalaisesta yhtiömiehestä. Toisin sanoen, haluttujen päätösten tekoa olisi helppoa.

Omien osakkeiden hankkiminen ja pääoman palauttaminen tulkitaan lain verotusmenettelystä (1558/1995) 29 § mukaan peitellyksi osingon jaoksi. Pykälässä ei mainita SVOP-rahastosta palautetusta pääomasta, mutta se on luonteeltaan samanlainen kuin muutkin pääoman palautukset. Näillä keinoilla voidaan kuitenkin helpottaa rahoituksen saantia osakkeiden hankkimiseksi. (Lakari & Engblom 2016, 127.)

Toimeksiantajayrityksen arvo pienentyisi kuitenkin jo huomattavasti sillä, jos vastuunalainen yhtiömies nostaisi suurimman osan edellisten tilikausien voitoista yksityisnostona jo ennen yritysmuodon muutosta. Tämä olisi kannattavaa myös tuloverotuksellisesti yritysmuodon muutoksessa.

5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Työ tarkoituksena oli käydä läpi yritysmuodon muutosta ja sukupolvenvaihdesta toimeksiantajayrityksessä. Pyrkimyksenä oli muodostaa näkökulma sille, kannattaako toimeksiantajayrityksen muuttaa yritysmuoto kommandiittiyhtiöstä osakeyhtiöksi. Koko työ laskelmineen, oli lähtökohdaisesti rajattu vastuunalaiseen yhtiömieheen. Merkittävin näkökanta muutoksen kannattavuudelle oli verotuksen muuttuminen ja kokonaisverorasi-tus toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen verotuksessa.

Toinen tavoite työlle oli selvittää mahdollisen sukupolvenvaihdon tekoa, verotusta ja miten yritysmuoto vaikuttaa sukupolvenvaihdokseen. Sukupolvenvaihdoksella ei ollut työssä yhtä suurta roolia kuin yritysmuodon muutoksella. Sukupolvenvaihdos toi työlle näkökulmaa ja se on hyvä huomioida yritysmuodon muutosta suunnitellessa.

Tuloverotus laskettiin vuoden 2015 tilinpäätökseen perustuen. Kyseisenä tilikautena toimeksiantajayritys teki voittoa hieman yli 50 000 euroa. Voitto oli lähes kokonaan toimeksiantajayrityksen vastuunalaisen yhtiömiehen tuloa, koska äänettömien yhtiömiesten yhtiöosuudet olivat pienet. Näillä tiedoilla selvitettiin miten vastuunalaisen yhtiömiehen tuloverotus jakautui pääoma- ja ansiotuloon ja miten niitä verotetaan.

Työtä voidaan pitää luotettavana, koska se perustuu tilintarkastajan hyväksymään tilinpäätökseen ja laskelmat on laskettu toimeksiantajayrityksen todellisilla luvuilla. Laskelmia ei voi kuitenkaan soveltaa muille vuosille yksiselitteisesti, sillä esimerkiksi valtion tuloverotus on progressiivinen ja pienetkin muutokset voivat muuttaa verorasitusta suuresti. Työ on hyvin työelämälähtöinen ja sen erittäin hyödyllinen ja hyödynnettävissä oleva toimeksiantajalle, sillä tarve tälle työlle lähti toimeksiantajayrityksestä.

Tämän työn ollessa tapaustutkimus, ei työn tuloksia tai alla olevia johtopäätöksiä voi soveltaa muihin yrityksiin tai liiketoimintaan yleisesti. Jos aihepiiriä haluttaisiin tutkia pidemmälle, voisi tämän työn kaltaisista töistä saada perustaa valtakunnallisesti päteviin tuloksiin esimerkiksi yritysmuodon muutoksista ja niiden vaikutuksista yrityksiin.

Laskelmista selvisi, että toimeksiantajayrityksen ollessa kommandiittiyhtiö oli koko vastuunalaisen yhtiömiehen tulo-osuus pääomatuloa. Tämä johtui siitä, että vastuunalaisen yhtiömiehen tulo-osuus oli yli 99 prosenttia koko yrityksen tuloksesta sekä siitä, että nettovarallisuus oli suuri. Vastuunalainen yhtiömiestä oli kuitenkin nostonut myös palkkatuloa yrityksestä, joka verotettiin ansiotulona. Lisäksi hän oli nostonut verovapaita yksityisnostoja huomattavan summan. Laskelmista selvisi, että kokonaisverorasite vastuunalaisella yhtiömiehellä oli 21 625,94 euroa ja tulot verojen jälkeen olisivat olleet 143 539,49 euroa.

Myös palkan maksusta havainnollistettiin toimeksiantajan pyynnöstä laskelmalla se, että tässä tilanteessa on ollut tuloverotuksellisesti edullisempaa nostaa 20 000 euroa palkkana kuin tulo-osuutena. Laskelmassa ei

huomioitu työnantajan pakollisia maksuja, mutta vastuunalaisen yhtiömiehen palkka on ollut toimeksiantajayrityksen henkilökuluissa mukana, yrityksen tilittäessä kyseisiä maksuja. Huomioitavaa on myös se, että vastuunalaisen yhtiömiehen palkka on näin ollen myös mukana seuraavan vuoden nettovarallisuutta laskiessa, jossa yritykset saavat laskea nettovarallisuuteen 30 prosenttia edellisvuoden palkoista mukaan nettovarallisuuteen.

Jotta myös itse yritysmuodon muutos huomioitiin työssä, laskettiin muutoksesta aiheutuvia veroseuraamukset. Jos identiteetti ja jatkuvuus säilyvät, ei yritysmuodon muutoksesta tule veroseuraamuksia. Toimeksiantajayrityksellä on toimintavaraus kirjanpidossaan, joka tuloutuu muutoksesta ja näin vaikuttaa tulokseen. Tästä syystä työssä laskettiin vastuunalaisen yhtiömiehen tuloverotus myös silloin, jos yritysmuodon muutos tehtäisiin. Tällöin kommandiittiyhtiön tuloksessa huomioitaisiin myös toimintavaruksen tuloutuminen. Näistä laskelmissa kasvoi pääomatulon määrä, koska vastuunalaisen yhtiömiehen tulo oli kokonaisuudessaan pääomatuloa vuonna 2015. Verorasitus kasvoi toimintavaruksen tuloutuessa 5 067,15 euroa ja tulot verojen jälkeen nousivat 9 836,25 euroa.

Vastuunalaisen yhtiömiehen tuloverotus laskettiin myös olettamalla, että yritys olisikin ollut osakeyhtiö vuonna 2015. Laskelmien vertailukelpoisuuden vuoksi laskelmien lähtökohtana pidettiin sitä, että vastuunalaisen yhtiömiehen osingot olisivat olleet samansuuruiset kuin hänen tulot kokonaisuudessaan kommandiittiyhtiössä olivat. Osingon oletettiin siis olevat tulo-osuuden, nostetun palkan ja yksityisottojen suuruinen eli 165 165,43 euroa. Laskelmissa selvitettiin miten osinko olisi jakautunut pääoma-, ansio ja verottomaan tuloon. Kokonaisverorasitteeksi saatiin 41 756,61 euroa ja tuloiksi verojen jälkeen 112 521,28 euroa.

Vertaamalla edellä mainittuja tuloksia voidaan sanoa, ettei vuoden 2015 yrityksestä nostetuilla tuloilla ole järkevää vaihtaa yritysmuotoa osakeyhtiöksi. Vastuunalainen yhtiömies olisi maksanut veroja lähes tuplaten, jos yritys olisi ollut osakeyhtiö. Toimeksiantajayrityksellä on edellisten tilikausien voittoja nostamatta yrityksestä vuoden 2015 jälkeenkin 365 714,91 euroa. Tämä on mahdollistanut isojen yksityisnostojen määrän.

Vertailun vuoksi ja toimeksiantajayrityksen pyynnöstä, laskelmat laskettiin myös niin, että yksityisnostot jätettiin huomiotta. Tämä ratkaisu tehtiin siksi, ettei osakeyhtiöstä voi yksityisnostoja nostaa ja lisäksi voi olla järkevää nostaa omaa pääomaa yrityksestä pois verovapaasti, ennen kuin yritysmuoto muutetaan. Joten, vastuunalaisen yhtiömiehen tuloverotus laskettiin myös huomioiden vain tulo-osuus ja palkka. Näissä laskelmissa vastuunalaisen yhtiömiehen tulot verojen jälkeen olisivat olleen kommandiittiyhtiöstä 48 375,35 euroa kokonaisverorasitteen ollessa sama, kuin jos yksityisnostot huomioitiin. Jos yritys olisi ollut osakeyhtiö, olisivat tulot verojen jälkeen olleet 55 183,55 euroa ja kokonaisverorasite olisi tippunut 41 56,61 eurosta 11 067,51 euroon.

Toimeksiantajayrityksen kannattaisi joka tapauksessa nostaa omasta pääomasta huomattava summa yksityisnostona yrityksestä ennen yritysmuodon muutosta. Ensinnäkin siksi, että yrityksen ollessa kommandiittiyhtiö kyseiset varat voidaan nostaa verovapaasti, mitä osakeyhtiössä ei voida tehdä. Kuten edelläkin todettiin, osinkojen kokonaisverorasite muuttuu huomattavasti, jos oma pääoma on nostettu ulos verottomasti yrityksen ollessa kommandiittiyhtiö. Toiseksi myös siksi, että jos yritys päättyy sukupolvenvaihdokseen, olisi yrityksen arvo pienempi, mikä saattaa helpottaa uuden omistajan mukaan tuloa ja esimerkiksi rahoituksen saamista sukupolvenvaihdokselle.

Omasta pääomasta tarvitsee kuitenkin jättää vähintään 2 500 euroa, jotta yritysmuoto voidaan muuttaa osakeyhtiöksi ja oma pääoma muuttaa osakepääomaksi. Jos tämän seikan huomioden yritys nostaisi oman pääoman suurelta osin yrityksestä ulos ja jakaisi osakeyhtiönä vain vuosittain voiton verran osinkoa, olisi osakeyhtiö tuloverotuksellisesti kommandiittiyhtiötä kannattavampi vaihtoehto toimeksiantajayritykselle.

Kysymys siitä, kannattako yritysmuotoa muuttaa mahdollisesti edessä olevan sukupolven vaihdoksen kannalta on monialainen, kuten tässä työssäkin oli aihetta rajattu kirjanpitoon, hallintoon ja tuloverotukseen. Yritysmuodon muutosta kannattaakin toimeksiantajayrityksen pohtia kaikilta näiltä kannoilta, mutta yhteenvetona tähän työhön perustuen yritysmuodon muutos olisi järkevää sukupolvenvaihdosta ajatellen. Edellä esitetty toimintatapa oman pääoman nostoon, ennen yritysmuodon muutosta ja siihen, että yritys jakaisi vain voiton osinkona viitaten, tulisi osakeyhtiön tuloverotuksellisesti edullisemmaksi.

Sukupolvenvaihdosta käsittelevässä osassa mainittiin, että hallinnollisesti osakeyhtiössä olisi helppo tehdä päätöksiä yhtiökokouksen ja hallituksen muodostuessa vain yrittäjästä itsestään. Työssä nousi esiin myös velkavastuun seikat. Osakeyhtiössä sukupolvenvaihto ei olisi niin suuri riski kuin kommandiittiyhtiössä. Teoreettisessa viitekehyksessä todettiin myös, että kommandiittiyhtiöissä sukupolvenvaihdos on harvinaisempaa kuin osakeyhtiöissä, juuri velkavastuun takia.

Jo tätä opinnäytetyötä tehdessä selvisi, että toimeksiantajayritys kokee ainoaksi vaihtoehdoksi osakekaupan sukupolvenvaihdoksessa. Työssä on kuitenkin käyty läpi muitakin vaihtoehtoja, jotta toimeksiantajayrityksen päätös on harkittu huolella. Myös osakeyhtiön pääoman järjestelyn tapoja on esitetty ja kerrottu, että esimerkiksi omien osakkeiden hankkiminen voidaan tulkita peitellyksi osingon jaoksi. Sukupolvenvaihdoksesta ei ole tehty laskelmia, sillä toimeksiantajayrittäjä kokee toiminnan kasvavan vielä vahvasti, ennen kuin sukupolvenvaihdos on ajankohtainen.

Sukupolvenvaihdokseen liittyvät varainsiirtovero ja sukupolvenvaihdoshuojennukset on kuitenkin sovellettu toimeksiantajayritykseen ja toimeksiantajayrityksestä luopuja ja mahdollinen jatkaja täyttävät huojennuksen vaatimukset. Toimeksiantajayrityksestä luopujan ei tarvitsisi maksaa veroja luovutusvoitosta sukupolvenvaihdoksen yhteydessä ja jatkajan

tarvitsisi maksaa vain yli puolet yrityksen käyvästä arvosta. Lisäksi jatkajan tulee huomioida arvonnalisävero, joka on 1,6 prosenttia osakekaupassa.

Jos huomioidaan sekä yritysmuodon muutos että sukupolvenvaihdos, olisi toimeksiantajayritykselle järkevämpää toimia osakeyhtiönä. Edellä mainittu oman pääoman nostaminen kannattaa kuitenkin tehdä ennen muutosta, jotta muutos on järkevä. Sukupolvenvaihdos on yritysmuodon muutoksen lailla monimuotoinen asia, eikä sukupolvenvaihdokseen perehdytty tässä työssä yhtä hyvin kuin yritysmuodon muutokseen. Tämän työn perusteella sukupolvenvaihdos olisi kuitenkin järkevämpää tehdä osakeyhtiössä, sillä sukupolvenvaihdos on esimerkiksi riskittämpi tehdä osakeyhtiössä.

LÄHTEET

AKL. Laki avoimesta yhtiöstä ja kommandiittiyhtiöstä nro 389/1988. Viitattu 5.8.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1988/19880389>

Avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus. 2011. Verohallinto. Viitattu 13.10.2016 [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus/Avoimen_yhtion_tai_kommandiittiyhtion_ne\(9385\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus/Avoimen_yhtion_tai_kommandiittiyhtion_ne(9385))

Case-tutkimus. Virtuaali ammattikorkeakoulu n.d. <http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348546586/1194356433452.html>

EPA. Ennakonpidätysasetus nro 1124/1996. Viitattu 10.11.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1996/19961124>

EVL. Laki elinkeinotulon verottamisesta nro 360/1968. Viitattu 6.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1968/19680360>

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uud. p. Helsinki: Tammi

Immonen, R.2014. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum

Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi. 2016. Verohallinto. Viitattu 16.10.2016. [https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ ja_kommandiittiyhtio/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ ja_verovuosi\(9398\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ ja_yhteisoasiakkaat/Avoim_yhtio_ ja_kommandiittiyhtio/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ ja_verovuosi(9398))

Kommandiittiyhtiö. 2016. Työ- ja elinkeinoministeriö. Viitattu 11.10.2016. <https://www.yrityssuomi.fi/selkosialto/kommandiittiyhtio1>

Korkein hallinto-oikeus. Taltio 1410/2011. Viitattu 13.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2011/201101401>

Korkein hallinto-oikeus. Taltio 1865/1973. Viitattu 4.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/lyhyet/1973/197301865>

Korkein hallinto-oikeus. Taltio 2116/2000. Viitattu 15.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2000/200002116>

Korkein hallinto-oikeus. Taltio 359/2004. Viitattu 25.11.2016. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kho/vuosikirjat/2004/200400359>

Kukkonen, M. & Walden, R.2015. Elinkeinoverolaki käytännössä. Helsinki: Talentum Pro 2015. Viitattu 9.10.2016. Saatavissa Ebrary-tietokannassa: <http://verkkokirjahylly.talentum.fi.ezproxy.hamk.fi/teos/CAXBBXAUBGH>

Lahja. 2016. Verohallinto. Viitattu 24.10.2016. <https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Lahja>

Lakari, T. & Engblom A.2016. Käytännön sukupolvenvaihdos – Yritys rakenteet ja verotus. Helsinki: ST-Akatemia

Osakeyhtiön hallinto ja toimitukset. Työ- ja elinkeinoministeriö. 2016. Viitattu 7.11.2016. <https://www.yrityssuomi.fi/selkosisalto/osakeyhtion-hallinto-ja-toimitukset>

Osingot listaamattomasta yhtiöstä. 2016. Verohallinto. Viitattu 4.11.2016. [https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaaamattomasta_yhtiosta\(11937\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Sijoitukset/Osakkeet_ja_osingot/Osingot_listaaamattomasta_yhtiosta(11937))

OYL. Osakeyhtiölaki nro 624/2002. Viitattu 5.8.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Palkkaa vai osinkoa? 2015. Talenom. Viitattu 7.11.2016. <http://www.talenom.fi/fi/palkkaa-vai-osinkoa>

PerVL. Perintö- ja lahjaverolaki nro 378/1940. Viitattu 24.10.2016. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1940/19400378#L3>

Sukupolvenvaihdoksen verotus. 2015. Suomen yrittäjät. Viitattu 5.9.2016. <https://www.yrittajat.fi/yrittajan-abc/omistajan-ja-sukupolvenvaihdos/verotus-omistajanvaihdoksissa/sukupolvenvaihdoksen>

Tax & Legal view. n.d. Yrityksen identtisyys toimintamuodon muutoksessa. Tax & Legal view.

Toimintamuodon muutos osakeyhtiöksi. 2016. Verohallinto. Viitattu 25.8.2016. https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Elinkeinoerotus/Toimintamuodon_muutos_osakeyhtioksi

Tomperi, S.201. Yritysverotus ja tilinpäätösuunnittelu. Helsinki: SanoPro.

Tomperi, S.2016. Käytännön kirjanpito. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy

Tuloverotus – avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö. 2016. Verohallinto. Viitattu 6.10.2016. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Tuloverotus

Tuloverotus – osakeyhtiö ja osuuskunta, 2016. Verohallinto. Viitattu 6.10.2016. https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Osakeyhtio_ja_osuuskunta/Tuloverotus

TVL. Tuloverolaki nro 1535/1992. Viitattu 6.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>

Tärkeitä lukuja. 2016. Suomen yrittäjät. Viitattu 18.11.2016.
<https://www.yrittajat.fi/satakunnan-yrittajat/nakkilan-yrittajat/a/yrittajan-abc/tyonantajan-abc/tyonantajamaksut/tarkeita-lukuja-318403>

Valtakunnallinen omistajanvaihdosbarometri. 2015. Suomen yrittäjät. Viitattu 29.8.2016. <https://www.yrittajat.fi/kainuun-yrittajat/a/uutiset/517390-valtakunnallinen-omistajanvaihdosbarometri-2015>

Varainsiirtovero. 2016. Verohallinto. Viitattu 6.10.2016.
<https://www.vero.fi/fi-FI/Henkiloasiakkaat/Varainsiirtovero>

VerL. Laki verotusmenettelyistä nro 1558/1995. Viitattu 12.10.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1995/19951558>

Villa, S.2013. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiöt. Helsinki: Talentum.

VSVL. Varainsiirtolaki nro 931/1996. Viitattu 18.11.2016.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960931>

Yrityksen perustaminen. 2014. Yrityksenperustaminen.net. Viitattu 16.10.2016. <http://yrityksen-perustaminen.net/kommandiittiyhtio/>

Yrityksen sukupolvenvaihdos verotuksessa. 2013. Verohallinto. Viitattu 6.10.2016. [https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Perinto_ja_lahjaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa\(27260\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Syventavat_veroohjeet/Perinto_ja_lahjaverotus/Yrityksen_sukupolvenvaihdos_verotuksessa(27260))

Yritysmuodon muutos. 2016. Verohallinto. Viitattu 9.9.2016.
[https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos\(9858\)](https://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Avoin_yhtio_ja_kommandiittiyhtio/Muutokset_toiminnassa/Yritysmuodon_muutos(9858))

Haastattelut:

Toimeksiantaja. 2014. Vastuunalainen yhtiömies. Toimeksiantajayritys. Haastattelu 1.10.2016.

TILINPÄÄTÖS 2015

Tulostaskelma (EUR)	01.01.2015 31.12.2015	01.01.2014 31.12.2014
Läikevaihto	680 989,26	765 360,02
Läike-toiminnan muut tuotot	794,00	---
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-187 898,83	-247 475,85
Varastojen muutos	-4 206,45	4 206,45
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-192 105,28	-243 269,40
Ulkopuoliset palvelut	-44 429,89	-67 841,71
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-236 535,17	-311 111,11
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-199 386,40	-185 658,14
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-39 037,66	-38 872,02
Muut henkilösivukulut	-12 859,61	-10 935,97
Henkilösivukulut	-51 897,27	-49 807,99
Henkilöstökulut yhteensä	-251 283,67	-235 466,13
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-76 643,45	-82 804,18
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-76 643,45	-82 804,18
Läike-toiminnan muut kulut	-67 175,29	-66 007,82
Läikevoitto	50 145,68	69 970,78
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot maista pysyvä vastavien sijoituksi		
Muilta	50,00	100,00
Tuotot maista pysyvä vastavien sijoituk	50,00	100,00
Muut korko- ja rahoitustuotot		
Muilta	384,32	65,15
Muut korko- ja rahoitustuotot	384,32	65,15
Korkokulut ja muut rahoituskulut		
Muille	-158,23	-123,90
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-158,23	-123,90
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	276,09	41,25
Voitto ennen satunnaisia erii	50 421,77	70 012,03
Voitto ennen tilinpäätössiirt. ja veroja	50 421,77	70 012,03
Tilinpäätössiirrot		
Vapaaehtoisten varauksen muutos	---	30 204,35
Tilinpäätössiirrot yhteensä	---	30 204,35
Tilikauden voitto	50 421,77	100 216,38

Tase vastaavaa (EUR)	31.12.2015	31.12.2014
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat, om.	23 133,67	24 874,90
Koneet ja kalusto	224 706,78	242 793,53
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	247 840,45	267 670,43
Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	191,58	191,58
Sijoitukset yhteensä	191,58	191,58
Pysyvät vastaavat yhteensä	248 032,03	267 862,01
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	--	4 206,45
Vaihto-omaisuus yhteensä	--	4 206,45
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	145 622,40	80 151,99
Muut saamiset	5 007,97	17 720,43
Siirtosaamiset	3 928,21	2 932,03
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	154 558,58	100 804,45
Rahat ja pankkisaamiset	115 762,89	121 130,82
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	270 321,47	226 141,72
Tase vastaavaa	518 353,50	494 003,73
Tase vastattavaa (EUR)	31.12.2015	31.12.2014
Oma pääoma		
Äänestämien yhtiömiesten pääomat	4 204,70	4 204,70
Vastuunalaisten yhtiömiesten pääomat	-95 164,14	-71 663,58
Edellisten tilikausien voitto	406 252,58	378 122,26
Tilikauden voitto	50 421,77	100 216,38
Oma pääoma yhteensä	365 714,91	410 879,76
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Vapaaehtoiset varaukset	14 903,40	14 903,40
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	14 903,40	14 903,40
Vieras pääoma		
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	44 044,91	12 029,20
Muut velat	46 258,82	28 677,75
Siirtovelat	47 431,46	27 515,62
Lyhytaikaiset velat yhteensä	137 735,19	68 222,57
Vieras pääoma yhteensä	137 735,19	68 222,57
Tase vastattavaa	518 353,50	494 003,73

TOIMEKSIANTAJAYRITYKSEN
TEEMAHAASTATTELURUNKO

VASTUUNALAISEN

YHTIÖMIEHEN

Teemahaastattelu 1.10.2016

- Odotukset opinnäytetyölle
- Aikataulu
- Yritysmuodon muutos toimeksiantajayrityksessä
- Sukupolvenvaihdos toimeksiantajayrityksessä
- Toiveet